ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΧΟΛΗΣ ΙΚΑΡΩΝ (ΣΑΣΙ)

«ΙΚΑΡΟΣ»

Ακαδημίας 27^{Α}, 5^{ος} όροφος, ΤΚ 106 71 ΑΘΗΝΑ

ΜΕΛΕΤΗ

Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια
ως ζήτημα υψηλής προτεραιότητας

Μέλη της Ομάδας Εργασίας

(Απόφαση ΣΑΣΙ/Αρ.Πρωτ. ΕΠ-Φ1/66/18-10-2020)

Αντιπτέραρχος (Ι) Γεώργιος Πιστιώλης
Αντιπτέραρχος (Ι) Ιωάννης Αναστασάκης
Υποπτέραρχος (ΜΑ) Δημήτριος Πετρίδης
Σμήναρχος (Ε) Ιωάννης Μανομενίδης

«…τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης,
ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς,
μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον
οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον…
Τὸ δ᾽ ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις
οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται,
ἀλλ᾽ ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ᾽ … »

Θουκυδίδης.

ΑΘΗΝΑ ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΩΣ ΖΗΤΗΜΑ ΥΨΗΛΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Θουκυδίδης: "Αθηναίοι προς Μηλίους"

[5.105.3] [1] …τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον…

[5.109.1] [2] Τὸ δ᾽ ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ᾽ ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ·

---

[1] ***[5.105.3] " …Όσο για την προσδοκία σας ότι οι Λακεδαιμόνιοι από αίσθημα τιμής θα έρθουν να σας βοηθήσουν, σας μακαρίζομε για την απλοϊκότητά σας, αλλά δεν ζηλεύομε την ανοησία σας."*** ***https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/library/browse.html?text_id=73&page=185***

[2] ***[5.109.1] "Εγγύηση για εκείνον που καλείται να συμπολεμήσει με κάποιον, δεν είναι τα φιλικά αισθήματα αυτών που τον καλούν, αλλά η υπεροχή σε υλικά μέσα"*** ***https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/library/browse.html?text_id=73&page=186***

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟ 3

Β. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ 5

Γ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ 6

Δ. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ / ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ 10

Ε. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ - ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕ 14

ΣΤ. ΜΟΝΙΜΗ ΔΙΑΡΘΡΩΜΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΜΔΣ/PESCO) - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ(ΕΤΑ/EDF) 17

Η. ΡΗΤΡΑ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΡΗΤΡΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ 19

Θ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ 20

Ι. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 23

ΙΑ. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ 25

Α. Εισηγήσεις Εθνικής Αρμοδιότητας 25

ΕΠΙΛΟΓΟΣ 29

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Α": Εξέλιξη της Ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Άμυνας (ΟΕΑ) 31

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β": Η οικονομική συμμετοχή των Κ-Μ της ΕΕ στο ΝΑΤΟ. 40

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΩΣ ΖΗΤΗΜΑ ΥΨΗΛΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), ένας από τους βασικούς πυλώνες της οποίας είναι και η Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια, είναι ένας πολυεθνικός, πολιτικός και οικονομικός οργανισμός και χαρακτηρίζεται για την πολυπληθή και πολυεθνική στελέχωσή του, τη βραδύτητα στη λήψη των αποφάσεών του και την γραφειοκρατία του. Η χώρα μας, ευρισκόμενη στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίσπευση της Αμυντικής της Ολοκλήρωσης, με την προσδοκία ότι με την Κοινή Άμυνα (Collective Defence) και το διεθνές κύρος της ΕΕ θα αυξηθεί, αλλά και το αίσθημα ασφάλειας των επιμέρους Κρατών Μελών (Κ-Μ) θα ενισχυθεί. Σε αυτό το πνεύμα, εργάστηκε η Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε από τον ΣΑΣΙ, προκειμένου να διατυπώσει κατά το δυνατόν «τεκμηριωμένες προτάσεις», για την επιτάχυνση της αμυντικής ολοκλήρωσης της ΕΕ. Η Ομάδα Εργασίας έλαβε υπόψη ότι, όλα τα Κ-Μ μεταξύ των οποίων και η χώρα μας, έχουν εκπροσώπηση στους θεσμούς, τα όργανα και γενικά τα φόρα της ΕΕ. Οι εκπρόσωποι αυτοί, έχοντας πλήρη και επικαιροποιημένη γνώση των δεδομένων, των δυνατοτήτων και των δυσκολιών, εργάζονται με ξεχωριστό ενδιαφέρον, ορισμένοι μάλιστα αποκλειστικά πάνω στο ζήτημα της Ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Άμυνας (ΟΕΑ).Το γεγονός ωστόσο ότι η πρόοδος του εγχειρήματος, δεν είναι ακόμα όσο γρήγορη θα επιθυμούσε η χώρα μας, αλλά και άλλα Κ-Μ, οφείλεται σε εσωτερικά πολύπλοκα προβλήματα, δυσκολίες και διαφωνίες μεταξύ των Κ-Μ, καθώς και εξωτερικά εμπόδια, η άμβλυνση, ή επίλυσή των οποίων, είναι έργο και ευθύνη των κορυφαίων Θεσμών και Οργάνων της ΕΕ.

2. Παρά ταύτα η Ομάδα Εργασίας, στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί στο έργο που της ανατέθηκε, μελέτησε το ιστορικό και τα θεσμικά κείμενα της ΕΕ, τις Συνθήκες που υπογράφηκαν, τη σχετική νομοθεσία της, πολλές από τις αποφάσεις και δραστηριότητες των οργάνων της, ήρθε σε επικοινωνία με επιτελείς στο εσωτερικό [3] και το εξωτερικό [4] (που αποδέχτηκαν την πρόσκλησή της), με χειριστές παρεμφερών ευρωπαϊκών προγραμμάτων (π.χ INTERREG) που άμεσα, ή έμμεσα επηρεάζουν το ζήτημα της Ευρωπαϊκής Άμυνας και Ασφάλειας, για να αποκτήσει έτσι μια έγκυρη και εμπεριστατωμένη εικόνα για την μέχρι σήμερα πορεία της ΟΕΑ.

3. Με βάση την πληροφόρηση και τα λοιπά στοιχεία που συγκέντρωσε, προέβη σε μια ανάλυση της σχετικής με την Ευρωπαϊκή Άμυνα πορείας της ΕΕ, κάνοντας μια διασταλτικότερη αναφορά στα θέματα, στις δραστηριότητες, αλλά και στις ρυθμίσεις που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τη χώρα μας, χωρίς να παραλείψει όμως την αναφορά και στις πράξεις και παραλείψεις της ίδιας της

---

[3] ***Γενικός Δ/ντής ΥΠΕΘΑ/ΓΔΠΕΑΔΣ Δρ. Κωνσταντίνος Μπαλωμένος, Προϊσταμένη Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (INTERREG) Κα Αγγελική Μπουζιάνη και Σμήναρχος (ΜΑ) Θεόφιλος Δημητριάδης ΓΔΑΕΕ/ΔΑΕΤΕ.***

[4] ***Επιτελής Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας (EDA) Σμχος (ΜΗ) ε.α Κωνσταντίνος Τατάρογλου.***

χώρας μας στον εσωτερικό χειρισμό σχετικών ζητημάτων. Και τούτο διότι αυτός ο χειρισμός αποδυνάμωσε τη δυνατότητά της να επηρεάζει αποτελεσματικότερα τις αποφάσεις της ΕΕ, όχι μόνο στα θέματα άμυνας και ασφάλειας, αλλά και σε άλλα σχετικά κρίσιμα για τη χώρα μας ζητήματα, όπως η οικονομία, το μεταναστευτικό, η γεωπολιτική, οι εξωτερικές απειλές κ.α. Από το σύνολο του υλικού που συγκεντρώθηκε, προκρίθηκε για ανάπτυξη, η ακόλουθη δομή του πονήματος του θέματος, όπως φαίνεται και στον πίνακα περιεχομένων:

α. Ιστορικό της Ευρωπαϊκής Άμυνας

β. Αναγκαιότητα της Κοινής Ευρωπαϊκής Άμυνας

γ. Προβλήματα και Προβληματισμοί της Αμυντικής Ολοκλήρωσης,

δ. Μεταναστευτικό / Προσφυγικό

ε. Ευρωπαϊκή Αμυντική Αυτονομία - Χειραφέτηση της ΕΕ

στ. Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (ΜΔΣ/PESCO)/ Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (ΕΤΑ/EDF)

ζ. Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις της ΕΕ,

η. Ρήτρα Αμυντικής Συνδρομής και Ρήτρα Αλληλεγγύης των Κ-Μ,

θ. Ελληνική Θεώρηση και Επιλογές Διαχείρισης των Προβλημάτων

ι. Συμπεράσματα

ια. Εισηγήσεις.

4. Όλα τα στοιχεία και οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν και εκτίθενται στην παρούσα εργασία, συγκλίνουν στην άποψη ότι, η χώρα μας δεν θα πρέπει να αναμένει, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, ουσιαστική αμυντική συνδρομή από την ΕΕ, αλλά θα πρέπει να επιδοθεί μόνη της στην αποτελεσματική οργάνωση της άμυνάς της.

5. Ωστόσο εκτιμάται, ότι η χώρα μας, είναι δυνατόν να ωφεληθεί τόσο από τη συμμετοχή της στα εν εξελίξει αναπτυξιακά Αμυντικά προγράμματα της ΕΕ, όσο και από τα λειτουργούντα ήδη προγράμματα για την Ασφάλεια στη Μεσόγειο, ακόμη δε και από προγράμματα Προστασίας Κρίσιμων Υποδομών (Critical Infrastructure Protection) [5].

---

[5] ***Critical Infrastructure Protection:***

α. Παρουσίαση το 2016 με θέμα: "Protection of Critical Infrastructure-The case of Greece" στο Zagreb Security Forum, όπου αναφέρονται 16 Τομείς Κρίσιμων Υποδομών:
https://www.nsf-journal.hr/Online-Issues/Case-Studies/id/1177/energy-critical-infrastructure-protection-the-case-of-greecebrzagreb-security-forum-2016brvolume-17-number-1-2--2016#.YBJjpehKhPY

β. Μελέτη (conceptual paper) το 2017 δημοσιευμένο από τον EDA, στην οποία αναφέρονται ως Lead Member States: Cyprus and Greece Ministries of Defence (MoDs)
https://eda.europa.eu/docs/default-source/events/eden/phase-i/information-sheets/cf-sedss---protection-of-critical-energy-infrastructure-conceptual-paper.pdf

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στις κρίσιμες υποδομές περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι τομείς: Homeland Security, Defence Industrial Base, Energy, Transportation System (λιμάνια, αεροδρόμια, οδικοί άξονες κλπ), καθίσταται σαφές ότι σχετικά προγράμματα, είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από κοινοτικούς πόρους, προς όφελος της εθνικής άμυνας, αλλά και της οικονομίας γενικότερα.

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

6. Η ανάγκη για την ΟΕΑ αναδείχθηκε αμέσως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (Β'ΠΠ), με την συνειδητοποίηση δηλαδή της αδυναμίας των δυτικο-ευρωπαϊκών κρατών, έναντι των αμυντικών δυνατοτήτων των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης. Έκτοτε, παράλληλα με την προσπάθεια για οικονομική συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών, ελήφθησαν διαδοχικές πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση της δημιουργίας Ευρωπαϊκού Στρατού (ΕΣ) με τελικό στόχο τη δημιουργία της ΟΕΑ, που όμως δεν καρποφόρησαν στο βαθμό που οι αμυντικές ανάγκες της ΕΕ απαιτούν. Τα κυριότερα στάδια αυτών των πρωτοβουλιών για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Άμυνας, αφορούσαν στην υπογραφή συνθηκών, την αναθεώρηση ή αντικατάσταση αυτών με νέες, την ίδρυση Οργανισμών, την σύσταση Θεσμών, αλλά και τη συγκρότηση Δομών και Οργάνων. Ειδικότερα, τα στάδια αυτά αναφέρονται παρακάτω επιγραμματικά και αναλυτικά μαζί με τις αντίστοιχες πηγές τους παρατίθενται στο Παράρτημα "Α" :

α. Συνθήκη των Βρυξελλών (Brussels Treaty) - 17.03.1948

β. Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα (ΕΑΚ) / European Defence Community (EDC) - 05.1952 (που ξεκίνησε ως σχέδιο Pleven).[6]

γ. Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ) / Western European Union (WEU) - 23.10.1954

δ. Συνθήκη της Ρώμης - 25.03.1957

ε. Σχέδιο Fouchet - 1961.

στ.Σύμβαση των Βρυξελλών - 08.04.1965

ζ. Eurocorps-Γαλλογερμανική Ταξιαρχία - 1992.

η. Συνθήκη Maastricht - 07.02.1992

θ. Ευρωπαϊκή Ταχεία Επιχειρησιακή Δύναμη/European Rapid Operational Force (Eurofor) - 15.05.1995.

γ. Προστασία Κρίσιμων Υποδομών και PESCO:
https://www.criticalinfrastructureprotectionreview.com/news-november-2019/eda-to-take-forward-pesco-project-on-cbrn-surveillance/

[6] ***Σχέδιο Pleven, Treaty establishing the European Defence Community, Wikipedia, Αγγλική Έκδοση, Σεπ 2016***
https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_establishing_the_European_Defence_Community

ι. Ευρωπαϊκή Ταυτότητα Ασφάλειας και Άμυνας / European Security and Defence Identity (ESDI) - Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας / European Security and Defence Policy (ESDP) - 1996.

ια. Συνθήκη του Amsterdam - 20.10.1997.

ιβ. Πρωταρχικοί Στόχοι 1999 / Headline Goals 1999 - Ευρωπαϊκές Ομάδες Μάχης/European Battlegroups

ιγ. Συνθήκη Νίκαιας - 2001.

ιδ. Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας (European Security Strategy) -2003

ιε. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (ΕΟΑ) / European Defence Agency (EDA) - 2004 και Μηχανισμοί του (CDP - CapTechs - OSRA)

ιστ. Συνθήκη της Λισαβόνας / Lisbon Treaty - 13.12.2007 ως 01.12.2009

ιζ. Πρωταρχικοί Στόχοι / Headline Goals - 2010

ιη. Ευρωπαϊκή Πολιτική Θαλάσσιας Ασφάλειας - 06.2014

ιθ. Πλαίσιο Πολιτικής ΕΕ για την Κυβερνοάμυνα - 2014

κ. Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ / European Union Global Strategy (EUGS) - 2016

(α). CARD - 11.2016 ως 18.05.2017

(β). PESCO - 2016

(γ). EDF και Μηχανισμοί του (PADR - EDIDP) 2017

7. Αυτά τα αργά βήματα συνεχίζονται και σήμερα προς τον τελικό, αλλά στην πραγματικότητα, μακρινό στόχο της ΟΕΑ, για να ενισχυθεί έτσι η Ευρωπαϊκή ταυτότητα και η στρατηγική αυτονομία της ΕΕ.

8. Και αυτό διότι κατέστη πλέον αντιληπτό από τα Κ-Μ και τα συλλογικά όργανα της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [7] ότι:

"Μία ισχυρότερη και ικανότερη ευρωπαϊκή άμυνα, είναι ουσιώδους σημασίας για την εδραίωση της διατλαντικής σύνδεσης, στο πλαίσιο διαρθρωτικών γεωστρατηγικών αλλαγών, που επισπεύσθηκαν από την παγκόσμια οικονομική κρίση και ιδίως σε μια περίοδο κατά την οποία βρίσκεται σε εξέλιξη η στρατηγική επανατοποθέτηση των ΗΠΑ έναντι της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού".

[7] ***2012/2223(INI)*** ***European Parliament, EU's mutual defence and solidarity clauses: political and operational dimensions, 31.10.2012 Committee report*** ***https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/2223(INI)***

9. Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις περιοδικές προτάσεις του, επαναλαμβάνει τακτικά την έκκλησή του για πλήρη αξιοποίηση και συνυπολογισμό από τα εθνικά υπουργεία άμυνας του έργου του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας (ΕΟΑ/European Defence Agency EDA) και ενθαρρύνει τα Κ-Μ και την Ευρωπαϊκη Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)/ European External Action Service (EEAS), να αξιοποιήσουν στο μέγιστο δυνατό την Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (ΜΔΣ) / Permanent Structured Cooperation (PESCO), που προβλέπεται από την αναθεωρημένη Συνθήκη της Λισσαβώνας, η οποία έχει ήδη ενεργοποιηθεί με διαφαινόμενες θετικές προοπτικές, όπως αναλυτικά αναφέρεται στο σχετικό σύνδεσμο [8].

Β. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

10. Η ΕΕ και τα Κ-Μ της, αντιμετωπίζουν σήμερα πρωτοφανείς και διαφόρων κατηγοριών και εντάσεων κινδύνους και απειλές [9] σε θέματα άμυνας και ασφάλειας, που περιλαμβάνουν πολλαπλούς, σύνθετους και μεταβαλλόμενους κινδύνους. Οι σημαντικότερες από αυτές τις απειλές και προκλήσεις είναι οι ακόλουθες:

α. Αυτές της εξωτερικής πολιτικής, που προέρχονται από περιφερειακές συγκρούσεις εγγύς των ευρωπαϊκών συνόρων, με αποτέλεσμα την αποσταθεροποίηση των περιοχών αυτών όπως στη Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική (Συρία, Ιράκ, Λιβύη κλπ), Ουκρανία και Αρμενία (Ναγκόρνο-Καραμπάχ). Σε αυτές προστίθενται οι τρομοκρατικές ισλαμιστικές επιθέσεις, οι ατέρμονες συγκρούσεις που βρίσκονται σε αδιέξοδο (Υεμένη, Αραβικός Κόλπος, Αφγανιστάν, Μπουρκίνα Φάσο, Αιθιοπία, Μάλι κλπ) και δημιουργούν στις περιοχές και στα κράτη αυτά συνθήκες αστάθειας, ή ακόμα και διάλυσης. Μια επιπλέον ιδιαίτερης σημασίας απειλή κατά της ΕΕ, είναι αυτή στα ανατολικά της σύνορα, που αισθάνονται οι Βαλτικές Χώρες και Πολωνία από την Ρωσία, καθώς και η ενεργός και παρατεταμένη απειλή που αντιμετωπίζουν ήδη η Ελλάδα και η Κύπρος από την Τουρκία. Οι παραπάνω απειλές και προκλήσεις, δημιουργούν ένα πολύ ρευστό σκηνικό τόσο στα φυσικά σύνορα της ΕΕ, όσο και στο εγγύς και στο ευρύτερο περιβάλλον της, που αυτή καλείται, εκούσα άκουσα, να αντιμετωπίσει.

β. Η κλιματική αλλαγή και οι περιβαλλοντικές προκλήσεις που αυτή συνεπάγεται, όπως, η μείωση των ενεργειακών και παραγωγικών πόρων, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και οι συναφείς κίνδυνοι για την ασφάλεια, καθώς και οι φυσικές, ή ανθρωπογενείς καταστροφές που αυτή προκαλεί.

---

[8] ***Ευρωπαϊκή Κοινότητα, επίσημη ιστοσελίδα της PESCO, 28-3-2021 https://pesco.europa.eu/***

[9] ***Risks and threats***
α. Alex Gray, "These are the biggest risks the world faces", World Economic Forum, 17 Jan.2018: https://www.weforum.org/agenda/2018/01/these-are-the-biggest-risks-the-world-faces-in-2018/
β. Congressional Research Service, The European Union: Ongoing Challenges and Future Prospects, Federation of American Scientists, Washington, 3 Dec. 2018: https://fas.org/sgp/crs/row/R44249.pdf
γ. "Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με το ΠΔΠ, την κλιματική αλλαγή, την παραπληροφόρηση και τις υβριδικές απειλές, τις εξωτερικές σχέσεις, τη διεύρυνση και το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, 20 Ιουνίου 2019", Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 20-6-2019, Βρυξέλλες https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/06/20/european-council-conclusions-20-june-2019/

γ. Οι υβριδικές και ασύμμετρες απειλές, η παγκοσμιοποίηση, οι δημογραφικές εξελίξεις, η ανεργία, τα αίτια και οι συνέπειες της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης χρέους, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας και οι κοινωνικές συνέπειές της σε πολλά Κ-Μ, η ανάγκη ενίσχυσης της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ, η ενεργειακή ασφάλεια, οι απειλές στον κυβερνοχώρο, ακόμη και οι πανδημίες, είναι απειλές που πρέπει στο σύνολό τους να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα.

δ. Η μεταναστευτική και προσφυγική κρίση, μαζί με τις τρομοκρατικές απειλές και αυτές του "οργανωμένου ή μη εγκλήματος", ή του “Ισλαμικού Κράτους (ISIS)” που μπορούν να μεταφερθούν στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών χωρών (όπως έγινε ήδη σε Παρίσι, Βρυξέλλες, Βιέννη κλπ), σε συνδυασμό με τη δυσκολία αφομοίωσης από τις δυτικές κοινωνίες της ισλαμικής κουλτούρας.

11. Οι εν λόγω προκλήσεις και απειλές, δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν επαρκώς από κάθε Κ-Μ ξεχωριστά, αλλά απαιτούν συλλογική αντίδραση από την ΕΕ, με βάση τον σεβασμό της αρχής της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης [10]. Σε κάθε περίπτωση όμως, για να μπορέσει η ΕΕ να διαχειριστεί αποτελεσματικά όλες αυτές τις απειλές και να προβάλλει μια αξιόπιστη και αποτρεπτική παρουσία στο εξωτερικό, αλλά και ένα συλλογικό όραμα για το μέλλον στο εσωτερικό της, χρειάζεται πέραν των εσωτερικών δυνάμεων άμυνας και ασφάλειας και ενιαία Ευρωπαϊκή αξιόπιστη στρατιωτική επιχειρησιακή ικανότητα, με ετοιμότητα και ευελιξία, όχι μόνο στη διεθνή προβολή της, αλλά και στη χρήση της.

12. Η αξιόπιστη αυτή αποτρεπτική παρουσία της ΕΕ έναντι των απειλών, δεν μπορεί να εξασφαλιστεί παρά μόνον με επαρκείς, καλά εξοπλισμένες και εκπαιδευμένες, ευέλικτες και επιχειρησιακές Ευρωπαϊκές Ένοπλες Δυνάμεις, που θα συνιστούν την ΟΕΑ. Ωστόσο, παρά την γενικά παραδεδεγμένη αναγκαιότητα της ΟΕΑ, η συγκρότησή της αντιμετωπίζει στη πράξη σοβαρά προβλήματα και εμπόδια, που είναι από τις κύριες αιτίες καθυστέρησης της ολοκλήρωσής της, όπως αναλύονται κατωτέρω.

Γ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

13. Η Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Άμυνας (ΟΕΑ), αναμφίβολα θα συμβάλλει αποφασιστικά, στη διεκδίκηση της θέσης που η ΕΕ δικαιούται στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, με βάση την ιστορία της, τον πολιτισμό της, τον πληθυσμό της, τις τεχνολογικές της δυνατότητες, την οικονομική της δύναμη και τις προοπτικές της. Μόνον η ΟΕΑ θα επιτρέψει στην ΕΕ να έχει ισχυρή δική της άποψη στα διεθνή δρώμενα, με ή χωρίς το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ, ώστε να καταστεί αξιόπιστη και ικανή να προστατεύει τα κάθε μορφής συμφέροντά της, ενισχύοντας έτσι την εμπιστοσύνη, τη συνοχή και την ομοψυχία για συλλογικότερες δράσεις των Κ-Μ της. Πλέον αυτών η ΟΕΑ, θα δώσει τη δυνατότητα στην ΕΕ να ασκεί αποτελεσματικότερη πολιτική επιρροή ανά τον κόσμο, αξιοποιώντας την “ήπια” αλλά και την “σκληρή” ισχύ της [11] , βασισμένη στις αρχές της

---

[10] ***Με τον όρο "πολυεπίπεδη διακυβέρνηση", εννοείται κάθε συντονισμένη δράση της ΕΕ, των Κ-Μ και των τοπικών και περιφερειακών αρχών, που στοχεύει στην χάραξη και υλοποίηση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).***

[11] ***Ήπια ισχύς είναι η ικανότητα μιας χώρας να ελκύει, να επηρεάζει και να πείθει, προέρχεται δε κυρίως από τη θελκτικότητα της κουλτούρας, των πολιτικών ιδανικών και των πολιτικών επιλογών της χώρας.***

δημοκρατίας, του διαλόγου και της ελευθερίας και των λοιπών ευρωπαϊκών αρχών, συμβάλλοντας έτσι στην αντιμετώπιση κρίσεων, στην παγκόσμια ειρήνη και στην ευημερία των λαών.

14. Σήμερα, η ΕΕ αδυνατώντας να προβάλλει ενιαία ευρωπαϊκή στρατιωτική ισχύ, παρακολουθεί αδύναμη και αμήχανη, ιδιαίτερα τις υψηλής έντασης παγκόσμιες εξελίξεις, περιοριζόμενη μόνο σε αναποτελεσματικές και ανώφελες φραστικές υποδείξεις και καταδίκες, ή στην έκφραση αλληλεγγύης που όμως, όχι μόνο δεν επιφέρουν κανένα πρακτικό αποτέλεσμα, αλλά αποδυναμώνουν το κύρος και την αξιοπιστία της, στερώντας της έτσι, κάθε ουσιαστικό ρόλο και επιρροή, στο διεθνές γίγνεσθαι.

15. Παρά ταύτα και παρότι η ΟΕΑ, θεωρητικά υποστηρίζεται από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και αποτέλεσε αντικείμενο μακροχρόνιων συζητήσεων, διαβουλεύσεων, σχεδιασμών, αποφάσεων και της υπογραφής σειράς σχετικών συνθηκών των Κ-Μ, ελάχιστα έχει προχωρήσει στην πράξη, και πάντως κινείται πολύ βραδύτερα από τον ρυθμό που εμφανίζονται και εξελίσσονται οι απειλές και οι προκλήσεις, αλλά και τα εσωτερικά της ΕΕ ζητήματα που απαιτούν λύσεις. Το χειρότερο όμως είναι ότι δεν προβλέπεται η Ευρωπαϊκή Άμυνα να ολοκληρωθεί, όσο σύντομα απαιτούν οι ανάγκες, καθ' ότι η ανάπτυξή της, αντιμετωπίζει στην πράξη, πολλά και δυσεπίλυτα εσωτερικά προβλήματα, αλλά και σοβαρά εμπόδια που έχουν τις αιτίες τους και στο εξωτερικό.

16. Τα εσωτερικά προβλήματα εγείρονται κατά κύριο λόγο, από την αδυναμία των Κ-Μ, να συμφωνήσουν σε βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να ικανοποιηθούν, για να είναι δυνατή η ανάπτυξη και χρήση αυτοτελούς αμυντικής δυνατότητας της ΕΕ, για την προστασία των συνόρων της ΕΕ και την ασφάλεια των Ευρωπαίων πολιτών. Οι ανομοιογένειες των ευρωπαϊκών κρατών, (πολιτισμικές, οικονομικές, τεχνολογικές, κλπ), οι διαφορές στην εκτίμηση των εξωτερικών απειλών και των αμυντικών αναγκών της ΕΕ, δυσχεραίνουν τη δυνατότητα λήψης ομόφωνων αποφάσεων. Ειδικότερα:

α. Η ΕΕ δεν έχει ενιαία εξωτερική πολιτική, που αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την απρόσκοπτη συγκρότηση και κυρίως αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Ενόπλων Δυνάμεων. Και αυτό διότι δέχεται εξωτερικές επιρροές, αφού τα Κ-Μ έχουν διαφορετικού επιπέδου (πολιτικές, οικονομικές κλπ) σχέσεις με τρίτα κράτη μη μέλη (π.χ. ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Τουρκία, κλπ), που δυσκολεύουν την άσκηση ενιαίας εξωτερικής, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την άσκηση της κοινής αμυντικής πολιτικής της ΕΕ.

β. Τα Κ-Μ είναι εξαιρετικά διστακτικά στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων που θίγουν τον πυρήνα της εθνικής πολιτικής τους.

γ. Δεν υπάρχει κοινή εκτίμηση των εξωτερικών απειλών μεταξύ των Κ-Μ , καθότι είναι διαφορετικές οι απειλές που αναγνωρίζουν τα Κ-Μ , ανάλογα με τη γεωγραφική τους θέση και τα διμερή και πολυμερή διακρατικά τους συμφέροντα.

Σκληρή ισχύς είναι η ικανότητα μιας χώρας να εξαναγκάζει τον αντίπαλο να αποδεχθεί τη θέλησή της, πηγάζει δε κυρίως από την στρατιωτική, ή την οικονομική δύναμή της.
(Νίκος Νανούρης, "Η ήπια ισχύς στη φαρέτρα της εξωτερικής πολιτικής: το παράδειγμα της Τουρκίας", Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας (Ε.Ι.Π.Δ), 27 Μαρ. 2020: https://www.helleniculturaldiplomacy.com/η-ήπια-ισχύς-στη-φαρέτρα-της-εξωτερική)

δ. Θα απαιτηθούν αυξημένες οικονομικές δαπάνες για να αναπτυχθεί μια αξιόπιστη αμυντική ικανότητα, και μάλιστα επιπλέον αυτών που δαπανούν σήμερα για την συμμετοχή τους στο ΝΑΤΟ που συμβατικά ανέρχονται στο 2% του ΑΕΠ κάθε Κ-Μ μόνον ως προς την έμμεση χρηματοδότηση πέραν της άμεσης χρηματοδότησης, τις οποίες όμως στο μεγαλύτερο μέρος καλύπτουν σήμερα οι ΗΠΑ. Ανάλυση της οικονομικής συμμετοχής των Κ-Μ της ΕΕ στο ΝΑΤΟ, περιλαμβάνεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β".

ε. Εκδηλώνονται ηγετικές επιδιώξεις των ισχυρότερων Κ-Μ (οι βλέψεις επικυριαρχίας της Γερμανίας πρωτίστως στο οικονομικό πεδίο στην Ευρώπη είναι πλέον εμφανείς). Τέτοιες πολιτικές συμπεριφορές ενισχύουν την καχυποψία και οδηγούν κυρίως τα μικρότερα Κ-Μ, να σκέφτονται και να ενεργούν περισσότερο με εθνικά, παρά με ευρωπαϊκά κριτήρια, ομαδοποιούμενα αναλόγως των συμφερόντων τους.

στ. Γενικά, παρατηρείται ένα έλλειμμα αλληλοκατανόησης των Κ-Μ , σε σημαντικά ευρωπαϊκά ζητήματα, στην προσπάθειά τους να ικανοποιήσουν πρώτα απ' όλα τα εθνικά τους συμφέροντα. Και οι μεν μικρές χώρες υπεραμύνονται των θέσεών τους καταχρώμενες ενίοτε και του δικαιώματος του VETO, οι δε μεγάλες, αξιοποιώντας τις χώρες δορυφόρους που τις ακολουθούν, επηρεάζουν κατά το δοκούν τις τελικές αποφάσεις των συλλογικών οργάνων της ΕΕ.

ζ. Η γενική εικόνα επίσης δείχνει ότι, παρά τις προσπάθειες με την εφαρμογή της συμφωνίας Schengen (26.03.1995), των προγραμμάτων Erasmus+ και Horizon 2020, που διευκολύνουν την ελεύθερη μετακίνηση, επαφή, επικοινωνία και συνεργασία, μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών και παρά τη συνύπαρξη και συνεργασία πολυμελών αντιπροσωπειών όλων των Κ-Μ στα όργανα της ΕΕ, η κοινή ιδιότητα του "Ευρωπαίου Πολίτη", δεν έχει ακόμη εδραιωθεί στη συνείδηση όλων των κατοίκων των Κ-Μ. Ωστόσο η σύγκλιση των πληθυσμών στο Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, είναι ο μόνος τρόπος για να επέλθει η απαιτούμενη όσμωση των ευρωπαϊκών λαών. Μόνον έτσι θα ενισχυθούν η σύμπνοια και οι μεταξύ των δεσμοί, που συμβάλλουν στο να αισθάνονται και να εμπιστεύονται την Ευρώπη ως την μεγάλη πατρίδα που θα υπερασπιστεί τα συμφέροντά τους, για να αποδέχονται εν τέλει, την εκχώρηση αρμοδιοτήτων για τους κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους, σε βάρος των εθνικών πολιτικών. Είναι ένας χώρος που πρέπει, με προεξάρχουσες τις πολιτικές ηγεσίες των Κ-Μ, αλλά και τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και τα Όργανα, να γίνει ακόμα πιο συστηματική προσπάθεια, με πρωτοβουλίες (επικοινωνιακές, έμπρακτες δράσεις κλπ) σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προς την κατεύθυνση της ομογενοποίησης του ευρωπαϊκού πληθυσμού.

17. Τα εξωτερικά εξάλλου προβλήματα της αμυντικής ολοκλήρωσης, πηγάζουν κυρίως από τις σχέσεις ΕΕ με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ καθότι:

α. Η Αμυντική Ολοκλήρωση της ΕΕ (οψέποτε πραγματοποιηθεί), θα έχει ως συνέπεια την αμυντική αυτοτέλεια της ΕΕ στις συμβατικές επιχειρήσεις, βαθμιαία δε και στην κυβερνοασφάλεια (ENISA) [12] καθώς και στον υβριδικό πόλεμο, περιορίζοντας το ΝΑΤΟ στο ρόλο της εξασφάλισης της πυρηνικής ομπρέλας.

β. Αρκετές χώρες της ΕΕ (Baltic, Visegrad), διατηρούν, λόγω γειτνίασης με τη Ρωσία, δυνατούς δεσμούς με τις ΗΠΑ, διότι αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια κάτω από την ομπρέλα προστασίας του ΝΑΤΟ, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη, τόσο την χρονοβόρα διαδικασία

[12] ***European Union Agency for Cyber Security (ENISA): https://www.enisa.europa.eu/***

εξέλιξης της ΟΕΑ, όσο και τον εξαιρετικά βραδύ ρυθμό λήψης αποφάσεων από τα ευρωπαϊκά όργανα, ακόμα και σε κρίσιμα και επείγοντα ζητήματα.

γ. Οι ΗΠΑ διαθέτουν ήδη αμυντικά συστήματα πρωτοποριακής τεχνολογίας, που η ΕΕ θα χρειαστεί χρόνο και πολύ μεγάλα κονδύλια για να τα αναπτύξει, γεγονός που αναδεικνύεται ως σοβαρό εμπόδιο στην ταχεία ΟΕΑ.

δ. Οι ΗΠΑ διαθέτουν, συγκριτικά, τα υψηλότερα κονδύλια του ΝΑΤΟ, γεγονός από το οποίο επωφελούνται τα υπόλοιπα μέλη του, αποφεύγοντας έτσι να υποβληθούν και στις αναλογούσες αμυντικές δαπάνες.

ε. Οι ΗΠΑ, ως κύριος χρηματοδότης του ΝΑΤΟ, δεν ευνοούν την ΟΕΑ, με την υποψία ότι αυτή θα αποβεί σε βάρος του ΝΑΤΟ, γι΄αυτό και απαίτησαν την αύξηση των αμυντικών δαπανών των ευρωπαϊκών κρατών στο επίπεδο του 2% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) κάθε Κ-Μ, αλλά μόνο στο πλαίσιο και συμπληρωματικά του ΝΑΤΟ.

στ. Το είδος, αλλά και η ένταση των απειλών που δέχονται τα Κ-Μ της ΕΕ ποικίλουν από κράτος, σε κράτος. Υπάρχουν Κ-Μ, που δεν αντιμετωπίζουν καμμία απολύτως απειλή (π.χ. Βέλγιο, Ολλανδία Λουξεμβούργο, Δανία, Ισλανδία, Ιρλανδία). Κάποια άλλα θεωρούν ως μοναδική απειλή αυτή από τη Ρωσία (π.χ. Βαλτικές Χώρες και πρώην Κ-Μ του Συμφώνου της Βαρσοβίας). Μιά τρίτη κατηγορία, αντιμετωπίζει έντονα τις προκλήσεις μεταναστευτικών ροών (π.χ. Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Κύπρος), ενώ μία τέταρτη κατηγορία όπως η Ελλάδα και η Κύπρος δέχονται επιπλέον άμεση και συνεχή απειλή από την Τουρκία. Επομένως, όπως ποικίλει η απειλή για τα Κ-Μ, έτσι ποικίλει και το ενδιαφέρον αυτών για την ΟΕΑ, γεγονός που δυσχεραίνει τη διαδικασία λήψης των σχετικών αποφάσεων.

ζ. Συνολικά βέβαια, τα Κ-Μ της ΕΕ, δαπανούν ήδη μεγάλα ποσά για την άμυνά τους, των οποίων όμως η αποτελεσματικότητα, είναι πολύ μικρότερη από την αντίστοιχη των δαπανών των ΗΠΑ, λόγω πολυτυπίας, επικάλυψης αναγκών, ξεχωριστής έρευνας και ανάπτυξης, κατακερματισμού της προσπάθειας, πολλών γραμμών παραγωγής, όπως επισήμανε στις 09.06.2017 και ο τότε πρόεδρος τη Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jean Claude Juncker [13], υποστηρίζοντας την αναγκαιότητα δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας (EDF), αφ΄ενός μεν για να υπάρξει μια επενδυτική ώθηση στην βιομηχανία και αφ' ετέρου για να καθησυχάσει τους Ευρωπαίους πολίτες που αναμένουν από τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς περισσότερα για την προστασία τους .

18. Μαζί με όλες τις παραπάνω δυσκολίες όμως, θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι παρακάτω στρατηγικοί προβληματισμοί και επιφυλάξεις για την ορθολογική τοποθέτηση απέναντι στην αναγκαιότητα της ΟΕΑ:

α. Θα εξακολουθήσουν οι ΗΠΑ να στηρίζουν το ΝΑΤΟ στο βαθμό που το κάνουν μέχρι σήμερα, ή μήπως στα πλαίσια του ανερχόμενου ανταγωνισμού τους με την ΚΙΝΑ

[13] ***"Juncker: EU needs stronger defence arm", BBC, 09.06.2017:*** ***https://www.bbc.com/news/world-europe-40217085***

και άλλες αναδυόμενες οικονομικές και στρατιωτικές δυνάμεις (Pivot to Asia) [14], θα μετατοπίσουν το βάρος τους εκεί, ή σε άλλο γεωπολιτικό περιβάλλον που θα τους ενδιαφέρει περισσότερο;

β. Τι θα συμβεί εάν οι ΗΠΑ θελήσουν να αντιπαρατεθούν με τη Ρωσία, με τρόπο, ή σε ζητήματα που θίγουν τα συμφέροντα της ΕΕ (π.χ. Nord Pipeline);

γ. Πώς η ΕΕ θα εκφράσει την αλληλεγγύη της σε Κ-Μ και θα προστατεύσει τα συμφέροντά της, εάν η επικράτεια τους απειληθεί από κράτος μη μέλος της ΕΕ, αλλά μέλος του ΝΑΤΟ;

δ. Μήπως αυτή η εξάρτηση ασφάλειας της ΕΕ από το ΝΑΤΟ, συνεπάγεται παγίως και πολιτική εξάρτηση και υποχρέωση της ΕΕ, να ακολουθεί τις πολιτικές επιλογές των ΗΠΑ παγκοσμίως και αιωνίως;

19. Αυτοί οι προβληματισμοί ακόμα και αν δεν προβάλλονται, για πολιτικούς λόγους, στην ουσία τους, υφίστανται και απασχολούν πολλές από τις ηγεσίες χωρών της ΕΕ, εκφράζονται δε μέσα από τις δηλώσεις των ηγετών των Κ-Μ και εκδηλώνονται με τις αμυντικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται, από τις οποίες άλλες καθυστερούν και άλλες πιέζουν προς την αμυντική αυτονομία και χειραφέτηση της ΕΕ. Ένας επιπλέον προβληματισμός, που εμφανίστηκε με απρόσμενη ένταση τα τελευταία χρόνια και έχει προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση, διαφωνίες, ακόμα και διάσπαση μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ, είναι η διαχείριση του Μεταναστευτικού/Προσφυγικού ζητήματος.

Δ. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ / ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ

20. Το μεταναστευτικό [15] χρήζει ιδιαίτερης προσοχής από την ΕΕ, κυρίως επειδή, λόγω της ανθρωπιστικής του διάστασης, είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο στη διαχείρισή του, ιδίως συνδυαζόμενο με τις προσφυγικές ροές που δημιουργήθηκαν από τις ένοπλες συγκρούσεις σε Συρία, Λιβύη, Ιράκ, Υεμένη, Σουδάν, Αφγανιστάν, Υποσαχάρια Αφρική κλπ. Αποτελεί ωστόσο μια διαρκώς εντεινόμενη και αδιάλειπτα επεκτεινόμενη στο χώρο και στο χρόνο πολιτισμική, θρησκευτική, πολιτιστική και κοινωνική απειλή για την Ευρώπη, προς την οποία τα μεταναστευτικά ρεύματα Αφρικής και Ασίας, κατά κύριο λόγο κατευθύνονται. Τα πέντε Κ-Μ της ΕΕ

---

[14] Pivot to Asia: Με τον όρο αυτό είναι γνωστή η στρατηγική του Προέδρου Barack Obama "East Asia Strategy" (2009–2017) που σηματοδότησε μια σημαντική στροφή της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ. Με αυτήν μετατοπίστηκε η εστία επιρροής των ΗΠΑ από τη σφαίρα της Ευρώπης/Μέσης Ανατολής στα κράτη της Ανατολικής Ασίας, όπου άρχισε να κάνει μεγάλες επενδύσεις, μερικά από τα οποία βρίσκονται στο μαλακό υπογάστριο της Κίνας. (East Asian foreign policy of the Barack Obama administration, Wikipedia, Αγγλική Έκδοση, 02.03.2021, https://en.wikipedia.org/wiki/East_Asian_foreign_policy_of_the_Barack_Obama_administration)

[15] Το μεταναστευτικό αποτελεί ένα μείζον πρόβλημα για την χώρα μας και την ΕΕ που η Τουρκία εκμεταλλεύεται στο έπακρο προκειμένου να επιτύχει τους δικούς της αντικειμενικούς γεωστρατηγικούς, οικονομικούς, πολιτικούς και λοιπούς σκοπούς, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα στην λειτουργία και την συνοχή των Κ-Μ της ΕΕ. Προς τούτο η ΕΕ και τα Κ-Μ θα έπρεπε να αντιληφθούν το μέγεθος της βλάβης που υφίστανται ήδη, και αυτήν που θα υποστούν μακροπρόθεσμα ακολουθώντας συνεχώς πολιτική κατευνασμού της Τουρκίας. Επιβάλλεται λοιπόν, πριν το πρόβλημα καταστεί μη διαχειρίσιμο η ΕΕ, να αναλάβει έγκαιρα τις απαιτούμενες πρωτοβουλίες δράσης για την οριστική επίλυσή του.
("Ισλαμοτουρκική επίθεση στην Ευρώπη", Ναυτεμπορική, 30.03.2021)
https://www.naftemporiki.gr/story/1707657/islamotourkiki-epithesi-stin-europi

στη Μεσόγειο (Ισπανία, Ιταλία, Μάλτα, Ελλάδα, Κύπρος) συνέθεσαν ήδη την ομάδα MED-5 και ασχολούνται με θέματα αντιμετώπισης των μεταναστευτικών ροών. [16]

21. Το μεταναστευτικό πρόβλημα λοιπόν, μαζί με την προσφυγική του διάσταση, παρότι δεν αναδεικνύεται επαρκώς σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά μόνον περιστασιακά και κυρίως όταν γίνονται τρομοκρατικές επιθέσεις στον ευρωπαϊκό χώρο (Παρίσι, Βρυξέλλες, Βιέννη κλπ), αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες απειλές για το μέλλον της Ευρώπης, παρότι από ορισμένα Κ-Μ αντιμετωπίζεται ευνοϊκά, διότι θεωρείται πηγή φθηνών εργατικών χεριών. Η "απειλή" αυτή μάλιστα με το πέρασμα των χρόνων και την αύξηση του πληθυσμού των μεταναστών (κατά τη συντριπτική πλειοψηφία Μουσουλμάνων), αν δεν ληφθούν έγκαιρα αποτελεσματικά μέτρα, θα καθίσταται ολοένα και δυσκολότερα διαχειρίσιμη, μέχρι που να απωλεσθεί ολοκληρωτικά (λόγω δημογραφικής ανατροπής) κάθε δυνατότητα ελέγχου, με όλες τις αυτονόητες συνέπειες για τις ευρωπαϊκές ιδέες, αρχές και αξίες και μαζί για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Η "προσδοκώμενη" αφομοίωση [17] αυτών των μουσουλμανικών πληθυσμών, είναι πρακτικά αδύνατη (όπως απεδείχθη ήδη στην πράξη, ακόμη και με μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς σε χώρες με μακραίωνη φιλοξενία μεταναστών, όπως η Γαλλία. Και αυτό, όχι μόνο επειδή δεν το επιθυμούν οι ίδιοι οι μετανάστες [18], διεκδικώντας την ένταξη [19] αντί της αφομοίωσης στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, αλλά και λόγω της εντελώς διαφορετικής τους κουλτούρας από αυτήν των ευρωπαίων πολιτών, όπως ενδεικτικά είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ισότητα των φύλων, τα δημοκρατικά δικαιώματα, η ελευθερία της έκφρασης και γενικά το Ευρωπαϊκό κεκτημένο [20]. Πρόκειται για μια διαφορετικότητα που εδράζεται σε λόγους κυρίως θρησκευτικούς, αλλά και πολιτιστικούς και κοινωνικούς, που ωθούν τους υπόψη μετανάστες, να οργανώνονται σε αυτοτελείς αμιγείς κοινότητες και κοινωνίες (θύλακες), με τοπική και διαρκώς αυξανόμενη διεκδίκηση αυτονομίας και στο απώτερο μέλλον με πλήρη επικράτηση, ή και ανεξαρτησία. Πλέον αυτών επιδρούν αρνητικά στη λειτουργία της δημοκρατίας και κυρίως στη γνησιότητα του εκλογικού αποτελέσματος, αφού στην πλειονότητα τους ψηφίζουν καθοδηγούμενοι από πολιτικά και θρησκευτικά κέντρα τρίτων

---

[16] ***"Med 5 meet in Athens to discuss migration policy", Εφημερίδα Καθημερινή, Ηλεκτρονική Έκδοση, Αθήνα, 19.03.2021 - 22:15:*** ***https://www.ekathimerini.com/news/1157508/med-5-meet-in-athens-to-discuss-migration-policy/***

[17] ***"Αφομοίωση είναι η διαδικασία συγχώνευσης ατόμου ή ομάδων ατόμων, με διαφορετικά εθνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, στην κυρίαρχη εθνικά και πολιτισμικά ομάδα στην οποία εντάσσονται", βλ. Μπαμπινιώτης, λήμμα "αφομοίωση", Αθήνα, 1998, σελ.334.***

[18] ***Dr. Andreas Krieg, επίκουρος καθηγητής στη Σχολή Ασφάλειας στο Ινστιτούτο Μελετών Μέσης Ανατολής, στο Royal College of Defense Studies του Λονδίνου: "Η πολιτική μετανάστευσης της Γαλλίας που βασίζεται στην αφομοίωση και όχι στην ένταξη σημαίνει ότι οι Μουσουλμάνοι θα πρέπει να αναγκαστούν να εξομοιωθούν με το γαλλικό κοσμικό ρεύμα που έχει μικρή ανοχή έναντι άλλων μη κοσμικών πεποιθήσεων" κ.λ.π. https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/andreas.krieg.html***

[19] ***"Ένταξη, είναι η διαδικασία τοποθέτησης ενός υποσυνόλου (ως έχει), μέσα σε ένα ευρύτερο σύνολο, καθιστώντας το μέρος του συνόλου, αλλά διατηρώντας τα δικά του χαρακτηριστικά", βλ. Μπαμπινιώτης, λήμμα "ένταξη", Αθήνα, 1998, σελ.623.***

[20] ***Το ευρωπαϊκό Κεκτημένο, σύμφωνα με τις δεδηλωμένες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει: το περιεχόμενο, τις αρχές και τους πολιτικούς στόχους των Συνθηκών της Ένωσης, τη νομοθεσία που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογήν των Συνθηκών και τη νομολογία του Δικαστηρίου, τις δηλώσεις και τα ψηφίσματα που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της Ένωσης, τις πράξεις που αφορούν την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας, τις πράξεις που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, και τις διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί από την Ένωση, ως επίσης και εκείνες που έχουν συναφθεί από τα κράτη-μέλη μεταξύ τους στον τομέα των δραστηριοτήτων της Ένωσης. (EUR-Lex, Σύνοψη Νομοθεσίας ΕΕ, Γλωσσάριο Σύνοψης, λήμμα "κεκτημένο": https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/acquis.html?locale=el)***

χωρών, για την εξυπηρέτηση αλλότριων συμφερόντων. Το χειρότερο όμως είναι ότι άτομα, ή ομάδες αυτών και ιδιαίτερα των νέων, εντάσσονται, ή είναι ήδη ενταγμένες σε ισλαμιστικές οργανώσεις του εξωτερικού και καθοδηγούνται από αυτές, ή ακόμα και από κρατικές αρχές του εξωτερικού (π.χ. Τουρκία), για επικράτηση και επιβολή στις ευρωπαϊκές χώρες, με τρομοκρατικές κυρίως μεθόδους (ισλαμική τρομοκρατία).

22. Η ολοκληρωτική αντιμετώπιση (με πλήρη αποκλεισμό των μεταναστών), του ζητήματος αυτού, είναι αδύνατον να επιτευχθεί, διότι θα παραβιάσει κανόνες του Διεθνούς Δικαίου (ΔΔ) για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και σχετικές συμφωνίες (όπως το Οικουμενικό Σύμφωνο του Μαρρακές) [21], που ακόμα και όταν δεν είναι υποχρεωτικές για τα Κ-Μ, παράγουν αποτελέσματα. Θα μπορούσε όμως το πρόβλημα να αμβλυνθεί, αφενός με μέτρα περιορισμού νέων εισροών και αφετέρου με την καλύτερη διαχείριση των ήδη εισελθόντων μεταναστών μετά την χορήγηση ασύλου, ως ακολούθως:

α. Με την εντατική επιτήρηση των συνόρων της ΕΕ, την αυστηρή τήρηση των κανόνων του ΔΔ ως προς την παροχή ασύλου, με τον έλεγχο των αιτήσεων έξω από τα ευρωπαϊκά σύνορα, κατόπιν συμφωνιών της ΕΕ με τα όμορα κράτη κλπ.

β. Με την υποχρέωση των αιτουμένων άσυλο στην ΕΕ, να αποδέχονται ότι θα σέβονται τις αρχές και τις αξίες (θρησκεία, γλώσσα, πολιτισμό, δικαιοσύνη, ελευθερίες κλπ) της ΕΕ, όπως ήδη εφάρμοσαν ο Καναδάς και η Αυστραλία. [22] [23] [24]

γ. Με την κατάργηση του Κανονισμού "Δουβλίνο ΙΙ" [25], ύστερα μάλιστα από

---

[21] ***Το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση - όπως είναι ο πλήρης τίτλος του υπεγράφη στις 10-11 Δεκεμβρίου 2018 στο Μαρρακές του Μαρόκου και εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 19 Δεκεμβρίου 2018, είναι μη δεσμευτικό και είναι το πρώτο που καταρτίστηκε με σκοπό να συμβάλει στη ρύθμιση των παγκόσμιων μεταναστευτικών ροών. Αναφέρεται σε θεμελιώδεις αρχές - προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών, των παιδιών, αναγνώριση της εθνικής κυριαρχίας - και διατυπώνει περίπου είκοσι προτάσεις για να βοηθηθούν οι χώρες που καλούνται να διαχειριστούν τις μεταναστευτικές ροές, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών και τις προσπάθειες κοινωνικής ένταξης των μεταναστών. ("Παγκόσμιο Σύμφωνο Μετανάστευσης – Τι είναι και ποιες χώρες αντιδρούν", Euronews, 05.12.2018:***
https://gr.euronews.com/2018/12/05/pagkomsio-symfwno-metanasteusis-ti-einai-kai-poies-xwres-antidroun-ohe-un-migrants)

[22] ***Michelle Mark, "'Diversity is our strength': Justin Trudeau says refugees are welcome in Canada", Insider, 29.01.2017, 2:57AM:***
https://www.businessinsider.com/justin-trudeau-says-refugees-are-welcome-in-canada-2017-1

[23] ***"Statement by the Prime Minister on World Refugee Day", Ιστοσελίδα Πρωθυπουργού Καναδά Justin Trudeau, Ottawa, Canada, 20.06.2019:***
https://pm.gc.ca/en/news/statements/2019/06/20/statement-prime-minister-world-refugee-day

[24] ***Alison Bevege, "Australian PM promises migration cut, refugee freeze if re-elected", Reuters, 28.04.2019/8:29AM 28.04.2019:***
https://www.reuters.com/article/us-australia-politics-immigration-idUSKCN1S4037

[25] ***"...Ο Κανονισμός του Δουβλίνου έχει ως στόχο "τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο [για αίτηση ασύλου]" και προβλέπει τη μεταφορά του αιτούντος άσυλο στο εν λόγω κράτος μέλος. Συνήθως, το υπεύθυνο κράτος μέλος θα είναι το κράτος μέσω του οποίου ο αιτών άσυλο εισήλθε για πρώτη φορά στην ΕΕ...." α. Ευρωπαϊκή Ένωση, Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, 26.06.2013, EUR-Lex, Έγγραφο 32013R0604:***
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32013R0604 , β. "Κανονισμός Δουβλίνου", Wikipedia, 05.02.2025, εδώ ο αγγλικός σύνδεσμος:
https://en.wikipedia.org/wiki/Dublin_Regulation κι εδώ ο ελληνικός Σύνδεσμος

την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου το οποίο στις 21.12.2011 αποφάνθηκε ότι κινδυνεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών που επιστρέφουν στην Ελλάδα, απόφαση που ουσιαστικά ανατρέπει τον υπόψη Κανονισμό,[26]. Με την κατάργηση αυτή, αφ' ενός μεν θα επιμερίζεται ισότιμα μεταξύ των Κ-Μ το βάρος των μεταναστευτικών ροών και αφ' ετέρου, θα εγερθεί το ενδιαφέρον και κατά συνέπεια και η συνδρομή όλων των Κ-Μ, στην αυστηρότερη φύλαξη των ευρωπαϊκών συνόρων (FRONTEX).

δ. Με την ουσιαστική παρέμβαση της ΕΕ [27] [28], αλλά και του συνόλου της Διεθνούς Κοινότητας στις χώρες προέλευσης των μεταναστών και προσφύγων, για την σταθεροποίηση των χωρών αυτών και την άρση των αιτίων του ξεριζωμού από την πατρώα γη τους. Αυτός είναι ο ανθρωπιστικότερος και οριστικός τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος της μετανάστευσης, με πολλά πλεονεκτήματα όπως, η προστασία των μεταναστών τόσο από τις κακουχίες και τις τραγικές απώλειες της μετακίνησης (θάνατους, πνιγμούς, ασθένειες κλπ), όσο και από την εκμετάλλευση τους και την απάνθρωπη συχνά μεταχείρισή τους από διακινητές και λοιπά οργανωμένα κυκλώματα. Ακόμα θα τους προστατεύσει από την εργαλειοποίησή τους από κρατικές και μη αρχές, και οργανώσεις (π.χ. Τουρκία, ΜΚΟ κλπ), για την επίτευξη αλλότριων σκοπών, αλλά και από τον πολυετή εγκλεισμό τους σε κέντρα κράτησης και σε συνθήκες ενίοτε χειρότερες και από αυτές που ζούσαν στην πατρίδα τους. Παράλληλα θα ωφεληθούν και οι χώρες προορισμοί, διασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή και ειρήνη στο εσωτερικό τους, που οι πυκνές μεταναστευτικές ροές συχνά διαταράσσουν.

23. Ήδη με την τρέχουσα διαχείριση του προβλήματος δαπανώνται εξαιρετικά μεγάλα κονδύλια, άμεσα μεν για υποδοχή, μετακινήσεις, εγκαταστάσεις, υποστήριξη, διατροφή, οικονομική ενίσχυση κλπ, των μεταναστών, έμμεσα δε, για τις αμφιβόλου ποιότητας και σκοπιμότητας υπηρεσίες των ΜΚΟ, αλλά και του ανθρώπινου δυναμικού που διατίθεται από τα Κ-Μ για την διαχείριση του προβλήματος, πέραν των άδηλων προσωπικών δαπανών των ίδιων των μεταναστών. Όλα αυτά τα κονδύλια καθώς και το πολιτικό κεφάλαιο και οι ανθρώπινοι πόροι που διατίθενται σήμερα, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα, θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν και μαζί με άλλες διεθνείς συνεισφορές, να οργανωθούν και να δαπανηθούν στις χώρες προέλευσης για την οριστική λύση του προβλήματος, προς όφελος τόσο των μεταναστών, όσο και των χωρών του προορισμού των, αλλά και της παγκόσμιας κοινότητας.

24. Πλέον αυτών, ο περιορισμός των αυξημένων εισροών, θα επιτρέψει στην ΕΕ να δημιουργήσει ευμενέστερες συνθήκες εγκατάστασης, ένταξης, εκπαίδευσης και εργασίας στους ήδη εγκατεστημένους στις ευρωπαϊκές χώρες μετανάστες, αλλά και σε αυτούς που θα χορηγηθεί άσυλο μελλοντικά. Αυτή η διαχείριση, θα είναι επωφελής και για τους μετανάστες που θα έχουν

---

https://el.wikipedia.org/wiki/Κανονισμός_Δουβλίνου (παρατίθενται και οι δύο διότι δεν είναι μεταφράσεις, αλλά ανεξάρτητα κείμενα και ο αγγλικός σύνδεσμος είναι πιο αναλυτικός).

[26] ***"Τι λέει η συνθήκη «Δουβλίνο ΙΙ» για το μεταναστευτικό", Κρητικό Πρακτορείο Ειδήσεων-cna.gr, 15.04.2015-10.31: https://www.cna.gr/world/lei-sinthiki-douvlino-gia-metanasteftiko/***

[27] ***"ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με την αντιμετώπιση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών: ο ρόλος της υπηρεσία εξωτερικής δράσης της ΕΕ", 2015/2342(INI), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 22.02.2017: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0045_EL.html***

[28] ***"Malta Declaration by the members of the European Council on the external aspects of migration: addressing the Central Mediterranean route", European Council, 03.02.2017: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/02/03/malta-declaration/***

μια αξιοπρεπώς οργανωμένη υποδοχή και εγκατάσταση στις ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και για τις χώρες υποδοχής, οι οποίες θα επωφεληθούν από τα εργατικά χέρια, κάτω όμως από συνθήκες μιας ελεγχόμενης διαχείρισης που, μεταξύ των άλλων, θα αυξάνει και το επίπεδο ασφάλειας των χωρών των Κ-Μ από έκνομες ενέργειες.

Ε. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ - ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕ

25. Η αμυντική αυτονομία της ΕΕ, είναι ένα ζήτημα που φαίνεται να αποτελεί όχι μόνο ζητούμενο, αλλά να έχει εξελιχθεί και σε διελκυστίνδα κυρίως μεταξύ των ηγετικών κρατών της ΕΕ (Γαλλίας και Γερμανίας), αλλά των λοιπών Κ-Μ, καθώς επίσης και των εμπλεκομένων θεσμών και φορέων εντός και εκτός ΕΕ (EDA, ΝΑΤΟ κλπ).

26. Από τις δηλώσεις μάλιστα ηγετών και θεσμικών παραγόντων, προκαλείται σύγχυση για το ρόλο που τελικά επιδιώκει η ΕΕ, μεταξύ του αυτόνομου, ή συμπληρωματικού ρόλου της στο ΝΑΤΟ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) πάντως, με προτάσεις του ενθαρρύνει τη στενότερη και πιο τακτική πολιτική συνεργασία μεταξύ του Ύπατου Εκπροσώπου της ΕΕ και του Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ για σκοπούς αξιολόγησης κινδύνου, διαχείρισης πόρων, σχεδιασμού πολιτικής και εκτέλεσης στρατιωτικών και μη στρατιωτικών επιχειρήσεων, υποδεικνύοντας έμμεσα συνεργασία και όχι αυτονομία. Το ίδιο ΕΚ, επιβεβαιώνοντας ότι η προστασία της εδαφικής ακεραιότητας και των πολιτών παραμένει στο επίκεντρο της αμυντικής πολιτικής, προτρέπει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να υιοθετήσει την προσέγγιση του ΝΑΤΟ, η οποία προβλέπει τις αναπόφευκτες καταστάσεις, στις οποίες απαιτείται πρόληψη των εξωτερικών απειλών, προκειμένου να ενισχυθούν τα συμφέροντα των συμμάχων στον τομέα ασφάλειας [29].

27. Οι ΗΠΑ από την πλευρά τους, πιέζουν τα Κ-Μ της ΕΕ να αυξήσουν τις αμυντικές της δαπάνες από το 1,3% του ΑΕΠ στο 2%, όπως προβλέπεται στα πλαίσια του ΝΑΤΟ.

28. Από την δική του πλευρά ο Γάλλος Πρόεδρος Emmanuel Macron, μιλάει για την ανάγκη χειραφέτησης της ΕΕ από το ΝΑΤΟ, χαρακτηρίζοντάς το μάλιστα “εγκεφαλικά νεκρό”. Επίσης κατά την ομιλία του στο Munich Security Conference (MSC) στις 19 Φεβρουαρίου 2021 δήλωσε ότι η Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπίσει τα θέματα ασφαλείας στην περιφέρειά της, καθώς επίσης ότι πρέπει τα Κ-Μ που είναι και Μέλη του ΝΑΤΟ, να είναι πιο δραστήρια σε θέματα ασφαλείας στις περιοχές που γειτνιάζουν με την Ευρώπη. Στο ίδιο πνεύμα ο Γάλλος Υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Clément Beaune δηλώνει: «Αν θέλουμε η Ευρώπη να είναι μια σημαντική δύναμη, πρέπει να θέσουμε μακροπρόθεσμους στόχους, όπως όλες οι μεγάλες δυνάμεις»... «Έχουμε συμφέροντα που δεν είναι πάντα ταυτόσημα με εκείνα των Αμερικανών».

29. Ωστόσο η Υπουργός Άμυνας της Γερμανίας, Annegret Kramp Karrenbauer, θεωρεί αδύνατη τη χειραφέτηση της ΕΕ, λόγω της αδυναμίας της να αναπληρώσει τα οπλικά συστήματα που μόνο οι ΗΠΑ διαθέτουν [30].

---

[29] ***"EU's mutual defence and solidarity clauses: political and operational dimensions", Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ψήφισμα της 22.11.2012 που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή στις 20.02.2013*** ***https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/2223(INI)***

[30] ***Απάντηση Karrenbauer σε προτάσεις Macron, "German defense minister expresses surprise over Macron criticism", Politico, 24.11.2020*** ***https://www.politico.eu/article/annegret-kramp-karrenbauer-defense-germany-nato-macron-alliance/***

30. Ο τέως Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jean Claude Juncker όμως, πριν αποχωρήσει από τη θέση του (Σεπ. 2017), υπογράμμισε την επιτακτική την ανάγκη δημιουργίας Ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκης Αμυντικής Ένωσης έως το 2025. [31]

31. Ενδεικτικά η αντιφατικότητα ως προς την αμυντική αυτονομία, ή μη της ΕΕ, φαίνεται και στις τοποθετήσεις των εκπροσώπων φορέων κατά την πρόσφατη τηλεδιάσκεψη της EDA (12.2020) όπου μεταξύ των άλλων δήλωσαν: [32]

α. Ο επικεφαλής της EDA, JiŠí Šedivý : «Χρειαζόμαστε περισσότερη συνεργασία στην άμυνα. Και χρειαζόμαστε την πολιτική βούληση και τον επείγοντα χαρακτήρα ... να μετατρέψει την Ευρώπη σε έναν πιο αξιόπιστο και πιο αυτόνομο πάροχο».

β. Ο προεδρεύων Υφυπουργός Άμυνας της Γερμανίας Benedikt Zimmer: «...ειδικά στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας... σε στενή συνεργασία με το ΝΑΤΟ που παραμένει ο ακρογωνιαίος λίθος της συλλογικής άμυνας στην Ευρώπη».

γ. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος και Αντιπρόεδρος της ΕΕ Josep Borrell: «...Η ώρα για δράση είναι τώρα»... «η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει την ικανότητά της να ενεργεί - αυτόνομα όταν χρειάζεται...».

δ. Ο αναπληρωτής γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ, Mircea Geoană : «η διατήρηση της ευρωπαϊκής άμυνας είναι πολύ σημαντική για το ΝΑΤΟ, επειδή η ευρωπαϊκή άμυνα συνδέεται άρρηκτα με τη διατλαντική άμυνα... ΝΑΤΟ και ΕΕ θα πρέπει να εργαστούν...ακόμη πιο κοντά»... "Σήμερα το 80% των αμυντικών δαπανών στο ΝΑΤΟ πραγματοποιείται από χώρες εκτός ΕΕ και ότι το 90% του πληθυσμού της ΕΕ είναι επίσης πληθυσμός χωρών του ΝΑΤΟ"... «Έτσι, κατά κάποιον τρόπο, είμαστε υποχρεωμένοι να συνεργαστούμε».

ε. Ο Επίτροπος Εσωτερικού Εμπορίου (εσωτερική αγορά) Thierry Breton: «Η Ευρώπη χρειάζεται τόσο ήπια όσο και σκληρή ισχύ….. Η ήπια ισχύς της Ευρώπης δεν είναι αρκετή….. Για να αναλάβουμε στρατηγική ηγεσία και να παραμείνουμε σε θέση να αναλύουμε, να αποφασίζουμε και να ενεργούμε αυτόνομα, πρέπει επίσης να προστατεύσουμε αυτόνομα τα στρατηγικά μας συμφέροντα».

στ. Ο ΥΕΘΑ Νικόλαος Παναγιωτόπουλος: υπογράμμισε την ανάγκη για επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, μέσω της ενίσχυσης της επιχειρησιακής ικανότητας και ανθεκτικότητάς της, της ανάπτυξης των αμυντικών δυνατοτήτων των Κ-Μ και της οικοδόμησης της μεταξύ τους συνεργασίας για την προώθηση του ρόλου της Ένωσης ως αξιόπιστου παρόχου ασφάλειας.

32. Παρότι οι παραπάνω δηλώσεις φαίνονται κατ΄αρχήν αντιφατικές, θα μπορούσαν να συγκλίνουν στη βάση ότι, η στενή σχέση ΕΕ και ΝΑΤΟ είναι ήδη δεδομένη, όπως δεδομένη είναι και η υπεροχή των ΗΠΑ σε οπλικά συστήματα και μέσα, που απαιτούν χρόνο, αλλά και εξαιρετικά

---

[31] ***"Juncker: EU needs stronger defence arm", BBC, 09.06.2017.***
https://www.bbc.com/news/world-europe-40217085

[32] ***"Annual Conference closes with call for action", EDA, 12.2020***
https://www.eda.europa.eu/info-hub/press-centre/latest-news/2020/12/04/annual-conference-closes-with-call-for-action

υψηλές δαπάνες για να αναπτυχθούν από την ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι η αμυντική συνεργασία και η εξάρτηση της ασφάλειας της ΕΕ από το ΝΑΤΟ, σε μεγάλο βαθμό θα συνεχιστεί αναπόφευκτα για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων απειλών από υπέρτερες της ΕΕ στρατιωτικές δυνάμεις, που θα είναι άλλωστε απειλές και κατά του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ.

33. Ωστόσο τα συμφέροντα της ΕΕ δεν συμπίπτουν και δεν οφείλουν να συμπίπτουν πάντοτε με αυτά των ΗΠΑ, καθότι εμφανίζονται συχνά απειλές και γεωπολιτικές κρίσεις διατάραξης της ειρήνης, αλλά και συγκρούσεις στην περιφέρεια, ή και στην ευρύτερη ζώνη των ζωτικών συμφερόντων της ΕΕ, οι οποίες για τις ΗΠΑ μπορεί να έχουν περιορισμένο, ή και καθόλου ενδιαφέρον. Τέτοιες κρίσεις, θα πρέπει να μπορεί να τις διαχειριστεί η ίδια η ΕΕ, με ίδια μέσα. Για την διαχείριση αυτών, η ΕΕ διαθέτει ήδη επαρκή "ήπια" και "σκληρή" ισχύ (δηλαδή διπλωματικά, οικονομικά, αλλά και εξαιρετικά ισχυρά στρατιωτικά μέσα), αν συνεκτιμηθούν οι στρατιωτικές δυνατότητες όλων των Κ-Μ, ή ακόμα και μέρους αυτών. Η ΕΕ μπορεί επομένως να συγκροτήσει, μια πολεμική μηχανή αρκούντως επαρκή, για να χρησιμοποιηθεί αυτόνομα για ανάγκες που αυτή εκτιμά, χωρίς σε αυτό να συμφωνεί απαραίτητα και το ΝΑΤΟ, αλλά και χωρίς να συνεπάγεται ρήξη των δεσμών της με αυτό.

34. Για να καλυφθεί μάλιστα το κενό μέχρι η ΕΕ να αποκτήσει μερική κατ' αρχήν αυτονομία για τις δικές της ανάγκες, και μέχρι της πλήρους ανάπτυξης της Ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκής Άμυνας, έχουν ήδη αναληφθεί πρωτοβουλίες για τη συγκρότηση μικρότερων ευρωπαϊκών αμυντικών σχηματισμών από ομάδες και όχι από το σύνολο των Ευρωπαϊκών Κ-Μ, όπως π.χ. η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Επέμβασης / European Intervention Initiative (E2I) [33] για την επίτευξη του ίδιου σκοπού.

35. Σε κάθε περίπτωση η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Αυτονομία πρέπει να εκφραστεί στα πεδία της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας, της βιομηχανίας, της ανάπτυξης ικανοτήτων (κοινά προγράμματα, επένδυση σε αμυντικές τεχνολογίες) και των επιχειρησιακών δυνατοτήτων (χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, ενίσχυση των δυνατοτήτων των εταίρων, και ικανότητα σχεδίασης και διεξαγωγής αποστολών). [34]

36. Ένα σημαντικό βήμα στο πλαίσιο της ΕΕ, που στοχεύει απ΄ευθείας στην Αμυντική Αυτονομία της, είναι η θεσμοθέτηση στο πλαίσιο της EDA, και η λειτουργία της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (ΜΔΣ/PESCO), που αποβλέπει στον περιορισμό του κατακερματισμού των ευρωπαϊκών αμυντικών προγραμμάτων. Επειδή όμως το πρόβλημα του συντονισμού των Κ-Μ, αλλά και το τεχνολογικό χάσμα που πρέπει να καλυφθεί είναι μεγάλο, η

---

[33] ***Η «Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Επέμβασης- E2I» (European Intervention Initiative (E2I) είναι μια πρωτοβουλία του Προέδρου Macron το 2017, ως μέρος του οράματός του για μία «κυρίαρχη, ενωμένη και δημοκρατική Ευρώπη» με την φιλοδοξία τα ευρωπαϊκά κράτη να αναλάβουν μεγαλύτερες ευθύνες σχετικά με την ασφάλεια τους. Ο κύριος σκοπός της E2I είναι η ανάπτυξη μιας κοινής Στρατηγικής Κουλτούρας μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών, ενισχύοντας τις διμερείς αμυντικές συνεργασίες, αλλά και τις κοινές προσπάθειες που διενεργούνται στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ προκειμένου να αποτελέσει τη βάση για αποτελεσματική εκτέλεση επιχειρήσεων σε ολόκληρο το φάσμα των κρίσεων όταν απαιτηθεί. Παράλληλα αποσκοπεί στην ενίσχυση της στρατιωτικής αξιοπιστίας της Ευρώπης, αλλά και στη επαύξηση της στρατηγικής της αυτονομίας. ("European intervention initiative", GDRIS, 17.4.2020,*** ***https://www.defense.gouv.fr/english/dgris/international-action/l-iei/l-initiative-europeenne-d-intervention)***

[34] ***Απόφαση Ε.Κ. "Implementation of the common security and defence policy - annual report 2018" 2019/2135(INI) - https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0009_EN.html***

προσπάθεια θα καθυστερήσει να αποδώσει αξιοποιήσιμα αποτελέσματα, ενώ οι απαιτήσεις είναι επείγουσες.

ΣΤ. ΜΟΝΙΜΗ ΔΙΑΡΘΡΩΜΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΜΔΣ/PESCO) - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ(ΕΤΑ/EDF)

37. Η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (ΜΔΣ), ή PESCO, είναι ένα από τα δομικά στοιχεία της αμυντικής πολιτικής της ΕΕ, που οργανώθηκε τελευταία και αποτελεί την πρώτη αξιόλογη πρωτοβουλία για την από κοινού ανάπτυξη ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνατοτήτων. Θεσπίστηκε το 2016 (με τα άρθρα 42(6) και 46 και το Πρωτόκολλο 10 της Ενοποιημένη Συνθήκης Λειτουργίας της ΕΕ, δηλαδή την τροποποίηση της συνθήκης της Λισαβόνας (2016), προκειμένου να προσφέρει στα Κ-Μ της ΕΕ, την ευκαιρία να συνεργάζονται στενότερα στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας. Ωστόσο η απόφαση ίδρυσής της ΜΔΣ από 25 Κ-Μ που είχαν δηλώσει επιθυμία λήφθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 11.12.2017 στο πλαίσιο υλοποίησης της Παγκόσμιας Στρατηγικής της ΕΕ/EU Global Strategy (EUGS) [35] που αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον 10.2016. Την 07.06.2017 αποφασίστηκε επίσης να δοθούν οικονομικά κίνητρα για να μπορέσει η επιδιωκόμενη συνεργασία να πάρει γρηγορότερα σάρκα και οστά. Έτσι δημιουργήθηκε η ιδέα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας (ΕΤΑ) / European Defence Fund (EDF), που τελικά εγκρίθηκε από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο της ΕΕ την 01.01.2021, για να ενισχυθεί αφ' ενός η Έρευνα και Ανάπτυξη και αφ' ετέρου η Απόκτηση Δυνατοτήτων με ικανή χρηματοδότηση μέχρι το 2027 [36].

38. Το μόνιμο αυτό πλαίσιο της PESCO/EDF παρέχει στα Κ-Μ που επιθυμούν, τη δυνατότητα συνεργασίας στον τομέα της αμυντικής τεχνολογίας, για να ενισχύσουν την επιχειρησιακή ικανότητα των Ενόπλων τους Δυνάμεων και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη πλήρους φάσματος αμυντικών ικανοτήτων της ΕΕ, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις εξωτερικές κρίσεις και απειλές.

39. Μέχρι σήμερα, 25 Κ-Μ της ΕΕ (πλην Δανίας και Μάλτας), έχουν δείξει ζωηρό ενδιαφέρον και έχουν αναλάβει τις δεσμευτικές υποχρεώσεις που αποτελούν τη βάση της PESCO, ενώ μέχρι σήμερα έχουν ήδη δρομολογηθεί 47 συνεργατικά έργα σε διαφόρους τομείς όπως: εγκαταστάσεις εκπαίδευσης, συστήματα διαμόρφωσης εδάφους, θαλάσσια και εναέρια συστήματα, κυβερνοχώρος, καθώς και δημιουργία των προϋποθέσεων για κοινές πολλαπλές υπηρεσίες και ελέγχου του χώρου κοινής χρήσης, όπως ραδιοπλοήγηση ΕΕ (EURAS), Ευρωπαϊκό δίκτυο ευαισθητοποίησης για στρατιωτική χρήση του διαστήματος (EU-SSA.N) [37]

40. Μετά από περιπλάνηση πολλών δεκαετιών σχετικά με την ιδέα δημιουργίας ευρωπαϊκού στρατού, που γεννήθηκε αμέσως μετά τον Β΄ΠΠ, η ΕΕ για πρώτη φορά άρχισε να δαπανά χρήματα για τη στήριξη της άμυνας, δεδομένης της δυνατότητας αυτά τα συνεργατικά προγράμματα να χρηματοδοτούνται μερικώς απο το EDF, ενώ συζητούνται στο ευρωκοινοβούλιο (ΕΚ) και προτάσεις για τη στήριξη και της κοινής απόκτησης στρατιωτικού εξοπλισμού. Ο

---

[35] ***EUGS:*** ***https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy_en?page=1***

[36] ***EDF:*** ***https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/european-defence-fund-(edf)***

[37] ***PESCO:*** ***www.pesco.europa.eu***

συνδυασμός PESCO/EDF είναι ένα μεγάλο βήμα προς την ΟΕΑ, ο οποίος μπορεί να ενισχύσει και την άμυνα και την ασφάλεια της χώρας μας, εφόσον αξιοποιηθεί κατάλληλα.

41. Στο πλαίσιο αυτό το ΕΚ σε ψήφισμά του για την εφαρμογή της ΚΠΑΑ τον 12.2017 καλωσόρισε τις προσπάθειες για τον καλύτερο συντονισμό των αμυντικών δαπανών και υπενθύμισε ότι «η ΕΕ των 28 δαπανά το αντίστοιχο του 40% του συνολικού αμυντικού προϋπολογισμού των ΗΠΑ, αλλά κατορθώνει να παράγει μόλις το 15% των ικανοτήτων που παράγουν οι ΗΠΑ από τις ίδιες διαδικασίες, γεγονός που υποδεικνύει ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα αποδοτικότητας». [38]

42. Μέχρι σήμερα η συμμετοχή της χώρας μας είναι άμεση, ενεργή και συντονισμένη σε πολλά προγράμματα, σε ορισμένα μάλιστα και ως Οδηγό Κράτος (Lead Nation). Αυτή η συμμετοχή αναμένεται να προσδώσει μεγάλα οφέλη στην Έρευνα και Τεχνολογία (Ε&Τ) της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας, και κατά συνέπεια και στην αμυντική ικανότητα της χώρας μας.

Ζ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΕ

43. Η ΕΕ, παρά τα προβλήματα στην ανάπτυξη ΟΕΑ που αντιμετωπίζει, στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας(ΚΕΠΠΑ)/Common Foreign and Security Policy (CFSP), είναι εξαιρετικά δραστήρια στην χρήση της “ήπιας” ισχύος της εκτός των ορίων της, που λειτουργούν ως απομακρυσμένη άμυνα και αποσκοπεί [39]:

α. στη διατήρηση της ειρήνης,

β. στην ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας,

γ. στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας,

δ. στην ανάπτυξη και εδραίωση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

44. Για την επίτευξη των σκοπών της η ΕΕ βασικά χρησιμοποιεί ήπια ειρηνευτικά μέσα όπως:

α. Νομικά μέσα και χρηματοδότηση: μηχανισμός (Athena), για τη διαχείριση της χρηματοδότησης των κοινών εξόδων των επιχειρήσεων της ΕΕ που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στον τομέα της άμυνας.

β. Μέτρα πρόληψης συγκρούσεων (περιοριστικά μέτρα σε Σουδάν, Τυνησία, Ζιμπάμπουε), αποστολή συνδρομής σε Λιβύη και Σομαλία, Μάλι και Σαχέλ, συμβουλευτική αποστολή στην Ουκρανία και εκπαιδευτική αποστολή στο Μάλι,

---

[38] ***"Προς μία κοινή ευρωπαϊκή άμυνα; Για πρώτη φορά η ΕΕ χρηματοδοτεί τον τομέα της άμυνας (infographic) - Σύγκριση του εξοπλισμού Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΗΠΑ - Κοινή στρατιωτική έρευνα στο χώρο του διαδικτύου και τη ρομποτική", Lawspot, 23.01.2018:*** ***https://www.lawspot.gr/nomika-nea/pros-mia-koini-eyropaiki-amyna-gia-proti-fora-i-ee-hrimatodotei-ton-tomea-tis-amynas***

[39] ***Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ/CFSP):*** ***https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/2504.html?collapse=250406#arrow_250406***

γ. Μέτρα οικοδόμησης ειρήνης,

δ. Μέτρα διαμεσολάβησης και σταθεροποίησης,

ε. Πολιτικές κυρώσεων (κατά Συρίας, Βενεζουέλας, Σουδάν, Β. Κορέας)

στ. Μέτρα μη διάδοσης όπλων και αφοπλισμού (με μέτρα και σχετικούς περιορισμούς),

ζ. Μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας,

η. Ανάπτυξη σχέσεων της ΕΕ με διεθνείς οργανισμούς και με ισχυρό ρόλο στο πολυμερές σύστημα των Ηνωμένων Εθνών.

45. Συνοπτικά, στα πλαίσια των ανωτέρω δραστηριοτήτων, βρίσκονται σήμερα σε εξέλιξη 16 στρατιωτικές και μη επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ, με δυνάμεις της ΕΕ στις περιοχές της γής που προαναφέρθηκαν, οι οποίες λειτουργούν ειρηνευτικά όχι μόνο για τις υπόψη περιοχές αλλά και για την ΕΕ και τον κόσμο. Στις επτά από αυτές συμμετέχει και η Ελλάδα.

46. Ενδεικτικά μεταξύ αυτών αναφέρεται η επιχείρηση "ΕΙΡΗΝΗ", με αποστολή την επιτήρηση του εμπάργκο όπλων στη Λιβύη, στη βάση ψηφίσματος του ΟΗΕ, το οποίο όμως η Τουρκία, εκβιάζοντας και απειλώντας, παραβιάζει πολλαπλώς, προς πλήρη περιφρόνηση όλων, Οργανισμών, Ενώσεων, Κρατών, Θεσμών και Προσώπων. Και τούτο, παρότι «δεσμεύτηκε» με τους λοιπούς ηγέτες που συμμετείχαν στη Διάσκεψη του Βερολίνου (20.01.2020), να συμμορφωθεί με το εμπάργκο όπλων και να τερματίσει τη στρατιωτική στήριξη στις αντιμαχόμενες πλευρές του εμφυλίου πολέμου.

47. Έτσι επιβεβαιώνεται για μια ακόμα φορά, ότι στα χαρτιά ο Οδικός Χάρτης του ΟΗΕ και οι αποφάσεις του είναι πολύ καλές, αλλά επειδή δεν έχει τη δύναμη να τις επιβάλλει, οι χώρες τις παίρνουν σπάνια στα σοβαρά και συνηθέστερα τις παραβιάζουν, χωρίς μάλιστα κυρώσεις.

Η. ΡΗΤΡΑ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΡΗΤΡΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

48. Έχοντας υπόψη ότι η ασφάλεια των κρατών μελών της ΕΕ είναι αδιαίρετη και ότι όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες θα πρέπει να απολαμβάνουν τις ίδιες εγγυήσεις ασφαλείας και ισότιμο επίπεδο προστασίας έναντι τόσο παραδοσιακών όσο και μη συμβατικών απειλών, σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Συνθήκη της Λισαβόνας (όπως μετεξελίχθηκε στην Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για την λειτουργία της ΕΕ) που άρχισε να ισχύει την 01.12.2009, στον Τίτλο VII), περιλαμβάνει δύο ρήτρες με ιδιαίτερο εθνικό ενδιαφέρον, δηλαδή τη ρήτρα αμοιβαίας άμυνας (Mutual Defence Clause-άρθρο 42 παράγραφος 7) και τη ρήτρα αλληλεγγύης (Solidarity Clause-άρθρο 222 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε.). [40].

---

[40] ***EU's mutual defence and solidarity clauses: political and operational dimensions*** ***https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/2223(INI)*** ***European Parliament resolution of 22 November 2012 on the EU's mutual defence and solidarity clauses: political and operational dimensions*** ***https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-7-2012-0456_EN.html***

49. Η πρώτη ρήτρα προβλέπει ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ένα από τα Κ-Μ είναι θύμα ένοπλης επιθετικότητας στο έδαφός του ("...If a Member State is the victim of armed aggression…"), τα άλλα Κ-Μ οφείλουν να του παράσχουν βοήθεια και συνδρομή «με όλα τα μέσα» που έχουν στη διάθεσή τους. Ωστόσο το πλαίσιο για την ενεργοποίηση του άρθρου, καθώς και οι προϋποθέσεις για την παροχή της αιτούμενης βοήθειας, δεν έχουν καθοριστεί ακόμη με σαφήνεια.

50. Η δεύτερη ρήτρα προβλέπει την υποχρέωση των Κ-Μ να ενεργούν από κοινού, ώστε να αποτρέψουν τρομοκρατική απειλή στο έδαφος μιας χώρας της Ε.Ε, ή να παράσχουν βοήθεια σε άλλη χώρα της Ε.Ε. που έχει πέσει θύμα φυσικής, ή ανθρωπογενούς καταστροφής.

51. Αναφορικά με την υποχρεωτικότητα συνδρομής των Κ-Μ, έχει αποφανθεί θετικά η νομική υπηρεσία του Συμβουλίου της Ε.Ε. και έχει ληφθεί οριστική απόφαση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή [41] .

52. Ανεξάρτητα όμως από τις ρυθμίσεις των συνθηκών περί παροχής της αμυντικής συνδρομής, την υποχρεωτικότητα αυτής κατά την νομική υπηρεσία της ΕΕ και τις εκπεφρασμένες σχετικά, γραπτές προτάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τα Κ-Μ της ΕΕ είναι αυτά που θα συνδράμουν ή όχι, με τις εθνικές τους δυνάμεις, ένα Κ-Μ της ΕΕ. Αν λοιπόν τα Κ-Μ, δεν επιθυμούν να συνδράμουν, δεν υπάρχει σήμερα μηχανισμός για να τα υποχρεώσει να το κάνουν και επομένως θα βρουν πολλές δικαιολογίες για να το αποφύγουν.

53. Γι΄ αυτό ως χώρα, δεν πρέπει να προσδοκούμε ότι σε περίπτωση σύγκρουσης με την Τουρκία, σύσσωμα τα Κ-Μ της ΕΕ θα προστρέξουν για παροχή συνδρομής στη χώρα μας. Δεν αποκλείεται κάποια να συνδράμουν με τον τρόπο που αυτά θα επιλέξουν, όπως έγινε στον Έβρο (π.χ. με την Αυστρία), η εμπειρία όμως δείχνει πως τα περισσότερα Κ-Μ θα το αποφύγουν. Αυτό σημαίνει ότι η χώρα μας, θα πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένη, αποφασισμένη και εξοπλισμένη, να παλέψει μόνη της με τα δικά της μέσα, με πολύ πιθανή βέβαια συντροφιά τη "θερμή φραστική αλληλεγγύη" όλων ανεξαίρετα των Κ-Μ και των θεσμών της ΕΕ.

Θ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

54. Η βραδύτητα στη λήψη αποφάσεων και δράσεων στα θέματα άμυνας και ασφάλειας της ΕΕ έχει δυσμενείς επιπτώσεις στη χώρα μας, καθότι αυτή έτρεφε υψηλές προσδοκίες για την ενίσχυση της άμυνάς της, στο πλαίσιο μιας ΟΕΑ, με δεδομένη την εξ' ανατολών απειλή που η ίδια αντιμετωπίζει. Δεν ευθύνεται όμως μόνο η ΕΕ, για την μη ικανοποίηση των Ελληνικών προσδοκιών. Η ΕΕ έδειξε από πολύ ενωρίς τις αμυντικές της δυνατότητες και τους ρυθμούς που αυτές μπορούν να ολοκληρωθούν.

55. Η απειλή όμως που δέχεται η χώρα μας είναι τόσο παλιά, όσο σχεδόν και η εξελικτική πορεία της ΕΕ. Η δε αντιμετώπισή της ήταν πάντοτε επείγουσα καθότι, προβλέψιμα,

---

[41] ***Γνωμοδότηση Νομικής Υπηρεσίας Συμβουλίου της ΕΕ αρθ. 11176/16, 12.07.2016***
Πρόταση ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2012-0356_EL.html
Αποτέλεσμα Τελικού Ψηφίσματος στην Επιτροπή, 50 υπέρ, έναντι 8 κατά
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2012-0356_EL.html#title5

έβαινε και βαίνει διαρκώς αυξανόμενη και ενισχυόμενη. Στο μακρύ αυτό διάστημα η χώρα μας όφειλε και μπορούσε να προνοήσει μόνη της, για τη δημιουργία όλων εκείνων των προϋποθέσεων που θα της επέτρεπαν να έχει αναπτύξει αμυντική ικανότητα αποτελεσματικότερης αποτροπής.

56. Ενώ όμως δαπάνησε τεράστια ποσά για την προμήθεια οπλικών συστημάτων (αεροσκαφών, πλοίων, αρμάτων, συστημάτων Α/Α, δημιουργία υποδομών κλπ), δεν είχε διαχρονικά, την "πρόνοια" να απαιτήσει και την μεταφορά τεχνογνωσίας στην αμυντική της βιομηχανία (όπως έκανε η Τουρκία) και δεν ανέπτυξε έτσι παράλληλα και τις δομές, που θα της επέτρεπαν να αποκτήσει επαρκούς επιπέδου αμυντική παραγωγή, ώστε να επιτύχει στοιχειώδη αυτάρκεια και να μην εξαρτάται, αλλά και να μην εξαντλείται οικονομικά, προμηθευόμενη έτοιμα αμυντικά προϊόντα, από ξένους προμηθευτές. Ελλιπείς μάλιστα προμήθειες, όπως σύγχρονα άρματα χωρίς βλήματα, υποβρύχια χωρίς σύγχρονες τορπίλες, οπλικά συστήματα χωρίς συμβάσεις υποστήριξης {Εν Συνεχεία Υποστήριξης / Follow On Support (FOS)}, υποβάθμισαν την επιχειρησιακή ικανότητα των ΕΔ της χώρας. Γι΄ αυτό και όταν η οικονομία μας κατέρρευσε, το πρώτο θύμα ήταν η αποδυνάμωση των ΕΔ, με αποτέλεσμα η χώρα μας, να πιέζεται ασφυκτικά από τις Τουρκικές προκλήσεις και να τρέχει βεβιασμένα και υπό ισχυρή πίεση χρόνου, να καλύψει τα αμυντικά της κενά.

57. Οι εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες, στις δύσκολες στιγμές, προσδοκούν συνδρομή και αλληλεγγύη από την ΕΕ και τις ΗΠΑ, αλλά χωρίς το αναμενόμενο αποτέλεσμα, αποδίδοντας μάλιστα ενίοτε, στους εξωτερικούς αυτούς παράγοντες, μέρος της ευθύνης για τις απειλές που δέχεται η χώρα μας.

58. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας (ΠΕΑ), η Πολιτική Ηγεσία καθορίζει τους Στόχους και η Στρατιωτική Ηγεσία τους υλοποιεί. Για να είναι δυνατή η υλοποίηση στην πράξη, είναι απαραίτητη προϋπόθεση η Πολιτική Ηγεσία να παρέχει τα μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό που είναι αναγκαία. Ορθότερο επομένως και πολλαπλώς χρησιμότερο θα ήταν, πριν την κριτική για το τι κάνουν οι άλλοι για εμάς, να προηγηθεί αυτοκριτική για το τί κάναμε και τι εξακολουθούμε να κάνουμε εμείς για τα ζητήματα της αμυντικής θωράκισης και τα θέματα εξωτερικής πολιτικής της χώρας μας, που είναι ύψιστου εθνικού ενδιαφέροντος. Οφείλουμε δηλαδή να ενδοσκοπήσουμε στις πράξεις και τις παραλείψεις μας, που οδήγησαν τη χώρα στα αδιέξοδα της υπερχρέωσης, στην εγκατάλειψη χωρίς διευθέτηση, σωρείας εκκρεμοτήτων σε ζωτικά εθνικά μας ζητήματα. Ειδικότερα η μη έγκαιρη άσκηση των δικαιωμάτων μας που απορρέουν από το ΔΔ στις θαλάσσιες ζώνες, έδωσε χώρο και χρόνο σε γειτονικά κράτη να προετοιμαστούν και να οργανώσουν δυναμικά τις διεκδικήσεις τους πάνω σε αυτές, με αποτέλεσμα να είναι εξαιρετικά δύσκολη πλέον η διαχείρισή τους.

59. Ως συνέπεια όλων των ανωτέρω η χώρα μας, εκτός από την οικονομική και κοινωνική βλάβη που υπέστη στο εσωτερικό της, απώλεσε την αξιοπιστία, το κύρος και την εκτίμησή της και στο εξωτερικό, αλλά και κυρίως μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ, αλλά και των οργάνων αυτής, όπως ενδεικτικά αποδεικνύεται από:

α. Τη μη ουσιαστική στήριξη της χώρας μας, στην περίπτωση των προκλητικών Τουρκικών παραβιάσεων των κυριαρχικών δικαιωμάτων της στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο (που θεωρούνται και σύνορα της ΕΕ), παρά τις εκκλήσεις της για την επιβολή κυρώσεων.

β. Τη μη πρόσκλησή της στη Διάσκεψη Βερολίνου (Ιαν 2020) για τη Λιβύη.

γ. Τη μη επαρκή στήριξή της στο μεταναστευτικό, παρότι τα περισσότερα Κ-Μ υπέγραψαν το Οικουμενικό Σύμφωνο για την ασφαλή, ομαλή και τακτική μετανάστευση, στη διακυβερνητική διάσκεψη στο Μαρακές του Μαρόκο. Στην πράξη όμως, τα Κ-Μ, απαιτούν την εφαρμογή της πολιτικής αυτής, μόνο από τις χώρες της περιφέρειας της ΕΕ που υποδέχονται τους πρόσφυγες και μετανάστες, αρνούμενα ουσιαστικά τα ίδια να τους δεχτούν στην επικράτειά τους, οχυρούμενα πίσω από την εσωτερική ρύθμιση της ΕΕ του "Δουβλίνο ΙΙ".

60. Η πραγματική λύση για να ξεπεραστούν οι αντιμετωπιζόμενες δυσκολίες και να μην εγείρονται καινούργια εμπόδια στη μελλοντική πορεία της χώρας μας, όσον αφορά την άμυνα, την ασφάλεια και γενικότερα την ευημερία, είναι η ποιοτική θεσμική αναβάθμιση του Πολιτικού Συστήματος που θα στοχεύει στην βελτιστοποίηση των ποιοτικών κριτηρίων επιλογής του πολιτικού προσωπικού που καλείται να διαχειριστεί τις τύχες της χώρας από θέσεις υψηλής ευθύνης. Και αυτό διότι στη δημοκρατία μας, το πολιτικό προσωπικό της χώρας ηγείται στην πράξη, όλων των λειτουργιών του κράτους, από αυτό δηλαδή εκπορεύεται το γράμμα και το πνεύμα με το οποίο όλα τα υπόλοιπα εκτελεστικά και νομοθετικά, ενίοτε δε και τα δικαστικά όργανα της πολιτείας, σκέφτονται, αποφασίζουν και ενεργούν.

61. Αυτό το πολιτικό προσωπικό, πρέπει να είναι ικανό να θέτει υψηλούς και μακροπρόθεσμους στόχους για τα εθνικά μας ζητήματα (άμυνα, ασφάλεια, ανάπτυξη, οικονομία, περιβάλλον, αξιοποίηση της ομογένειας, διαχείριση της μετανάστευσης κλπ), αλλά και να χαράσει τις μακροχρόνιες στρατηγικές, που θα ακολουθούνται δεσμευτικά από κάθε κυβέρνηση και επιμέρους λειτουργό τους.

62. Και όλα αυτά με την ελπίδα ότι έτσι, θα περιοριστούν οι αυτοσχεδιασμοί και οι κοντόφθαλμες προσωπικές πολιτικές και πρακτικές που εστιάζουν στις επόμενες εκλογές και όχι στην μακροπρόθεσμη ασφαλή πορεία της χώρας. Και αυτό διότι παρόμοιες κοντόφθαλμες πολιτικές και πρακτικές, αποδείχθηκε ιστορικά, ότι οδηγούν με βεβαιότητα τη χώρα σε μείζονα εθνικά προβλήματα. Αυτό που πρωτίστως χρειάζεται σήμερα είναι η αλλαγή νοοτροπίας των πολιτικών δυνάμεων, κατ΄ακολουθίαν και της Ελληνικής Κοινωνίας, με κατεύθυνση την άκαμπτη αξιοκρατία και την γνήσια και αυστηρή μορφή της Δημοκρατίας που θα τιμά και θα επαινεί αυτούς που προσφέρουν, αλλα και θα ψέγει και θα τιμωρεί αυτούς που ζημιώνουν την πατρίδα. Αυτο θα επιτευχθεί με τη δημιουργία ισχυρών διακομματικών θεσμών όπως η Μακροχρόνια Εθνική Στρατηγική (ΜΕΣ) [42] , το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (ΣΕΑ) [43], και την εύρυθμη λειτουργία σε πραγματικό χρόνο των ήδη υφιστάμενων θεσμών, όπως το Συμβούλιο Αμυντικής Έρευνας και

[42] ***Μακροχρόνια Εθνική Στρατηγική (ΜΕΣ) που σήμερα δεν υφίσταται και που θα υπολείπεται σε ισχύ μόνο του Συντάγματος.***

[43] ***Ίδρυση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας (ΣΕΑ), κατά το πρότυπο άλλων χωρών, στη θέση του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος και πολύ περιορισμένες δυνατότητες και αρμοδιότητες έχει, αλλά και εύκολα αντικαθίσταται από την εκάστοτε Κυβέρνηση.***

Τεχνολογίας Βιομηχανίας (ΣΑΕΤΒ) [44] και το ΚΥΣΕΑ [45] [46]. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα διασφαλίζονται πάνω απ' όλα, η συνεχής και ομαλή λειτουργία του Κράτους, ώστε να εξυπηρετείται το συμφέρον της Πατρίδας, ανεξάρτητα από την Κυβέρνηση που βρίσκεται στην εξουσία.

63. Οι μικρές χώρες με μεγάλα προβλήματα άμυνας και ασφάλειας, όπως είναι η δική μας, έχουν ανάγκη από Μεγάλους Ηγέτες, για να συνεχίζουν με ασφάλεια και αξιοπρέπεια την ιστορική τους πορεία. Γι αυτό και η πολιτική, θα πρέπει να πάψει να εκλαμβάνεται ως μια προνομιακή μεν, αλλά ανεύθυνη σταδιοδρομία. Διότι η πολιτική είναι ένα λειτούργημα ύψιστης Εθνικής Ευθύνης, που πρέπει να βασίζεται στα διακεκριμένα και αξιολογημένα, ηγετικά, ηθικά, πνευματικά, επαγγελματικά και άλλα προσόντα και αρετές των λειτουργών της, σε όλα τα επίπεδα Διοίκησης.

Ι. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

64. Τόσο από το ιστορικό, όσο και από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει ότι, το όραμα της αμυντικής αυτονομίας με το οποίο ξεκίνησε η ΕΕ, καθυστερεί πολύ να γίνει πράξη, παρότι είναι γενική η παραδοχή ότι ο στρατιωτικός παράγων ισχύος, είναι απαραίτητος για την υποστήριξη των άλλων παραγόντων (πολιτικού, οικονομικού, ασφάλειας κλπ), και την προστασία των συμφερόντων της Ένωσης, την αυτονομία και την ανεξαρτησία της στη λήψη των αποφάσεων.

65. Οι λόγοι της βραδύτητας στην πορεία προς την ΟΕΑ, αλλά και σε άλλα μείζονα ζητήματα (εξωτερικές απειλές, οικονομία, μεταναστευτικό κλπ), συμπυκνώνονται στη διάσταση

---

[44] ***Ενώ είχε θεσμοθετηθεί ως Όργανο με τον Ν. 2919/2001, 'Άρθρο 13 (https://www.e-nomothesia.gr/ka-biomixania-biotexnia/biomekhanikes-periokhes-bipe/n-2919-2001.html) το Επιστημονικό Συμβούλιο Αμυντικής Έρευνας & Τεχνολογίας (ΕΣΑΕΤ), δεν λειτούργησε ποτέ. Εν τω μεταξύ το Όργανο αυτό, η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του οποίου αυξήθηκαν με τον Ν.4609/2019, Άρθρο 33 (https://www.e-nomothesia.gr/kat-enoples-dynameis/nomos-4609-2019-phek-67a-3-5-2019.html) – ΦΕΚ.Α67/ 03.05.2019 μετονομάστηκε σε Συμβούλιο Αμυντικής Έρευνας Τεχνολογίας & Βιομηχανίας (ΣΑΕΤΒ) στο οποίο προεδρεύει ο Γενικός Διευθυντής της ΓΔΑΕΕ. Στην αποστολή του το ΣΑΕΤΒ μεταξύ άλλων έχει και τις εισηγήσεις τροποποίησης της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής (ΕΑΒΣ). Το ΣΑΕΤΒ συνεδρίασε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο 2019 δηλαδή 6 μήνες μετά την νομοθέτησή του.***

[45] ***Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣΕΑ), όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 4622/2019/ΦΕΚ 133/Α/07.08.2019 (https://www.e-nomothesia.gr/kubernese/nomos-4622-2019-phek-133a-7-8-2019.html) του Επιτελικού Κράτους, από Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας, που είχε ιδρυθεί το 1986.***

[46] ***"Πολιτικοί επιστήμονες και αναλυτές τα τελευταία χρόνια έχουν προτείνει τη μετατροπή του ΚΥΣΕΑ σε συμβούλιο εθνικής ασφάλειας, όπως αυτό των ΗΠΑ. Ωστόσο, έχει εκφραστεί και η άποψη διατήρησης του ΚΥΣΕΑ όπως είναι, καθώς υπάρχει ο φόβος ένα συμβούλιο εθνικής ασφάλειας να μετατραπεί σε χώρο «βολέματος» αποστράτων αξιωματικών και συνταξιούχων διπλωματών προσκείμενων στην εκάστοτε κυβέρνηση."***
https://el.wikipedia.org/wiki/Κυβερνητικό_Συμβούλιο_Εξωτερικών_και_Άμυνας#cite_note-2

απόψεων μεταξύ των Κ-Μ, κυρίως επειδή αυτά προσπαθούν να προσεγγίσουν τα Ευρωπαϊκά ζητήματα με εθνικά κριτήρια.

66. Η ΕΕ ωστόσο με τη συνεργασία των Κ-Μ της, έχει αναπτύξει πολλές και σημαντικές άλλες δραστηριότητες, έχει συγκροτήσει όργανα για την υποστήριξη της ΟΕΑ, τη βελτίωση των αμυντικών τεχνολογιών της, τη μείωση της πολυτυπίας και τον περιορισμό του κόστους παραγωγής των αμυντικών προϊόντων της, χωρίς όμως αυτά να προοιωνίζουν την ανάπτυξη πλήρως αυτόνομης επιχειρησιακής ικανότητας της ΕΕ στο ορατό μέλλον.

67. Η ΕΕ εμφανίζεται ιδιαίτερα διχασμένη ως προς την αναγκαιότητα της αμυντικής της αυτονομίας από τις ΗΠΑ (μέσω ΝΑΤΟ), με έναν πυρήνα γύρω από την Γερμανία να είναι αντίθετη σε κάθε σκέψη αυτονόμησης για λόγους κυρίως οικονομικούς και τον άλλο πυρήνα γύρω από την Γαλλία, που θεωρεί την χειραφέτησή της, προϋπόθεση για την αυτόνομη πορεία της ΕΕ.

68. Ως αποτέλεσμα της επιχειρησιακής αδυναμίας της η ΕΕ, εμφανίζεται αμήχανη και χωρίς δυναμική παρέμβαση σε περιφερειακές στρατιωτικές κρίσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια και απαιτούν κύρος και δυνατότητα επιρροής, περιοριζόμενη σε φραστικές μόνο δηλώσεις που δεν έχουν καμία αξιόλογη επιρροή στην έκβαση της εκάστοτε κρίσης.

69. Κατ΄ακολουθίαν και η εξωτερική πολιτική της ΕΕ, δεν εκδηλώνεται ως ενιαία, αλλά επαμφοτερίζουζα, ασαφής, ενίοτε αντιφατική και κατά συνέπεια αναποτελεσματική.

70. Η χώρα μας, έχει ξοδέψει ισχυρό κεφάλαιο της αξιοπιστίας και του κύρους της έναντι της Ευρώπης, με την ατυχή διαχείριση από τις ελληνικές κυβερνήσεις των οικονομικών και γεωπολιτικών μας θεμάτων για δεκαετίες, συνεπεία των οποίων επιζητεί διαρκώς και ενοχλητικά πλέον, την συνδρομή της ΕΕ για την επίλυσή τους, με αποτέλεσμα την άμβλυνση της υποστήριξης της ΕΕ στα εθνικά μας γεωπολιτικά ζητήματα, η οποία περιορίζεται πλέον μόνο σε φραστική αλληλεγγύη.

71. Το μεταναστευτικό αποτελεί σοβαρό πρόβλημα ασφάλειας για το παρόν, αλλά και κυρίως για το μέλλον της χώρας μας και της Ευρώπης, που πρέπει να αντιμετωπιστεί έγκαιρα. Οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των Κ-Μ στον τρόπο διαχείρισης των σοβαρών ευρωπαϊκών ζητημάτων, που καθιστούν ιδιαίτερα δυσκίνητη τη ΕΕ στη λήψη αποφάσεων, δείχνουν ότι δεν έχει ακόμα εμπεδωθεί στον απαιτούμενο βαθμό η ευρωπαϊκή συνείδηση στους ευρωπαίους πολίτες, ζήτημα στο οποίο η ΕΕ θα πρέπει να προβληματιστεί και να δράσει άμεσα, συστηματικά και οργανωμένα.

72. Η επικοινωνία, η αλληλοκατανόηση, η σύμπνοια και η αλληλοϋποστήριξη των Κ-Μ της ΕΕ, απέχει ακόμα πολύ από αυτήν που απαιτείται για τη λήψη των σοβαρών αποφάσεων αυτόνομης άμυνας και ασφάλειας της ΕΕ, παρότι η προστασία της εδαφικής ακεραιότητας και των πολιτών παραμένει στο επίκεντρο της αμυντικής πολιτικής της. Η αλληλεγγύη και υποστήριξη σε ένα, ή περισσότερα Κ-Μ, εκδηλώνεται στην πράξη, μόνο στο μέτρο που δεν θίγονται τα συμφέροντά εκάστου των λοιπών Κ-Μ, στις σχέσεις του με τρίτα εμπλεκόμενα κράτη, αλλά μη μέλη της ΕΕ. Αυτή η πρακτική, οδηγεί ενίοτε τα Κ-Μ να επιδιώκουν την προστασία των συμφερόντων τους, ασκώντας το δικαίωμα της αρνησικυρίας (VETO) ακόμα και σε ζητήματα άσχετα με το εκάστοτε "επίδικο" ζήτημα, ως δείγμα ανασφάλειας και έλλειψης εμπιστοσύνης σε αποφάσεις της ΕΕ [47] .

[47] ***Sandor Zsiros, Jaoanna Gill, "Hungary and Polland block EU's...", Euronews, 18.11.2020, https://www.euronews.com/2020/11/16/hungary-and-poland-threaten-coronavirus-recovery-package***

73. Παρότι η συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ περιλαμβάνει από το 2009 τις ρήτρες αμοιβαίας άμυνας και αλληλεγγύης, που θα ενισχύσουν τη συνεργασία και θα εδραιώσουν το αίσθημα ασφάλειας των Κ-Μ, εν τούτοις η ενεργοποίηση του σχετικού άρθρου δεν έγινε ακόμη, αλλά ούτε και οι προϋποθέσεις για την παροχή της αιτούμενης βοήθειας, έχουν ακόμη καθοριστεί με σαφήνεια.

74. Η χώρα μας υπήρξε εξαιρετικά διστακτική στην άσκηση των δικαιωμάτων της που απορρέουν από το ΔΔ στις θαλάσσιες ζώνες της, ενώ δεν έχει χαράξει και θεσμοθετήσει καθαρούς μακροπρόθεσμους στρατηγικούς Στόχους Εθνικής Άμυνας και Ασφάλειας, που να αποτελούν οδηγό και υποχρέωση να τους υπηρετούν όλες οι κυβερνήσεις και τα λοιπά όργανα της Ελληνικής Πολιτείας, λαμβάνοντας για το σκοπό αυτό όλα τα εκάστοτε κατάλληλα μέτρα.

ΙΑ. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Α. Εισηγήσεις Εθνικής Αρμοδιότητας

75. Κατόπιν αυτών και ανεξάρτητα από την βραδύτητα της εξέλιξης της ευρωπαϊκής άμυνας, η χώρα μας, λόγω των ιδιαίτερα πιεστικών προβλημάτων άμυνας και ασφάλειας που αντιμετωπίζει, ενδείκνυται να:

α. Δημιουργήσει ένα θεσμικά θωρακισμένο εθνικό πλαίσιο καθ' ομοίωση του αντίστοιχου της ΕΕ, με μακροχρόνια Εθνική Στρατηγική (τουλάχιστον δεκαετή - πρβλ. EU Global Strategy), σύσταση υπερκομματικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας (πρβλ. EU Council). Έτσι θα καθοριστούν οι μακροπρόθεσμοι στόχοι και οι επιδιώξεις της χώρας μας (αμυντικοί, οικονομικοί, τεχνολογικοί, κοινωνικοί κλπ), επί όλων των εθνικών μας θεμάτων και ζητημάτων, μέσα και έξω από την ΕΕ και θα χαραχθεί μακροχρόνια ενιαία στρατηγική διαχείρισης αυτών με την καθιέρωση υπερκομματικού ΣΕΑ, οι κατευθύνσεις του οποίου θα είναι υποχρεωτικές για όλες τις κυβερνήσεις και τα όργανα του κράτους.

β. Εκπροσωπείται επαρκώς ποσοτικά και ποιοτικά [48] στα Όργανα και στις Δράσεις της ΕΕ, ώστε να αξιοποιεί στο μέγιστο βαθμό τα πολιτικά, διπλωματικά, οικονομικά και τεχνολογικά οφέλη για την κοινή, αλλά κυρίως για την εθνική της άμυνα και ασφάλεια σε όλους τους τομείς που άμεσα, ή έμμεσα σχετίζονται με αυτήν (όπως Έρευνα και Ανάπτυξη, Εξοπλισμοί, προώθηση εθνικών θέσεων, κλπ).

γ. Ενισχύσει την αμυντική της ικανότητα, με την αξιοποίηση κυρίως νέων τεχνολογιών με φθηνές, καινοτόμες και αποτελεσματικές στο πεδίο της μάχης λύσεις στο πλαίσιο του κοινού πλέον δόγματος της ΕΕ και του ΝΑΤΟ της Ευφυούς Άμυνας/Smart Defence (π.χ. χρήση στολών και μέσων με προστασία ίχνους Infrared & Anti Radar), εύκολα αναπληρούμενα οπλικά συστήματα, (drones, UAV, UCAV κλπ), αλλά και με συστήματα αντιμετώπισης και εξουδετέρωσης παρόμοιων οπλικών συστημάτων που απεδείχθη ήδη ότι χρησιμοποιεί κατά κόρον και με επιτυχία ο εχθρός.

---

[48] ***Η επιλογή των στελεχών που θα υπηρετήσουν σε θέσεις του ΝΑΤΟ και της ΕΕ πρέπει να γίνεται με κριτήριο την πλήρη επάρκεια που απαιτεί η θέση που θα στελεχώσουν και με έμφαση στην γνώση των απαιτουμένων γλωσσών στον προφορικό και γραπτό λόγο.***

δ. Αξιοποιήσει παράλληλα τα μέσα, αλλά και τα προϊόντα/υπηρεσίες άλλων προγραμμάτων ασφάλειας και επιτήρησης θαλασσών και συνόρων της ΕΕ και Κυβερνοχώρου που λειτουργούν και αξιοποιούν άλλοι φορείς (π.χ. FRONTEX, INTERREG, ENISA), που δεν είναι αμιγώς αμυντικά.

ε. Αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητές της, ώστε να προχωρήσει σε εναλλακτικές διμερείς και πολυμερείς περιφερειακές συνεργασίες ως ακολούθως:

(1) Περιφερειακή στρατηγική, στρατιωτική και επιχειρηματική συνεργασία με Κ-Μ και μη μέλη της ΕΕ, της ευρύτερης περιοχής των Βαλκανίων και της Μ. Ανατολής. Η συνεργασία αυτή να έχει και ισχυρή οικονομική διάσταση {επιχειρηματικές συνεργασίες σε ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες), εμπόριο, υδρογονάνθρακες, αγωγούς φυσικού αερίου, τουρισμό κλπ}, ώστε να καταστεί στρατηγική, στέρεη και μακροχρόνια, που θα αντανακλά δύναμη, κύρος, επιρροή στο γεωπολιτικό της χώρο, αλλά και πέρα από αυτόν. Ενδεικτικά, τέτοια κράτη με κοινά ενδιαφέροντα στην περιοχή είναι η Κύπρος, η Γαλλία, το Ισραήλ, η Ιορδανία, η Αίγυπτος, Μπαχρέιν και τα ΗΑΕ σε πρώτη φάση, με επιδίωξη ένταξης της Σαουδικής Αραβίας και του Λιβάνου, αργότερα δε και της Συρίας. [49]

(2) Επιδιωχθεί η σύναψη διμερών, ή και πολυμερών συνεργασιών με χώρες της Βαλκανικής (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία, Ρουμανία κλπ), σε προγράμματα άμυνας και ασφάλειας και μη, που θα εστιάζουν στην ενίσχυση των δεσμών και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και συνεργασίας των λαών αυτών.[50]

στ. Θεσμοθετήσει και εφαρμόσει ένα σταθερό πρόγραμμα χρηματοδότησης της προμήθειας των εξοπλισμών, ώστε αυτές να μην γίνονται μαζικά και υπό πίεση, με τα οικονομικά και προβλήματα διαφάνειας που μπορεί έτσι να παρουσιαστούν.

ζ. Επανιδρύσει Ταμείο Εθνικής Άμυνας [51] με σαφές νομικό πλαίσιο και σταθερούς πόρους (από κρατήσεις προμηθειών, κέρδη από δράσεις κλπ) και εθελοντικές προσφορές για την Εθνική Άμυνα και Ασφάλεια από Πολίτες, Ιδρύματα, Επιχειρηματίες, ΜΜΕ, Εφοπλιστές, την Ομογένεια, λοιπές δωρεές κλπ, για την προμήθεια οπλικών συστημάτων των ΕΔ. Οι προσφορές αυτές θα μπορούσαν να συνδέονται και με σχετικά κίνητρα (όπως φορολογικές απαλλαγές, ηθικές αμοιβές κ.α.) από την Ελληνική Πολιτεία.

η. Να αξιοποιήσει πλήρως επ΄ωφελεία της εθνικής μας άμυνας, όλες τις δυνατότητες και ευκαιρίες που παρέχονται, όχι μόνο από τα αμυντικά προγράμματα της ΕΕ, αλλά και από αυτά που συναρτώνται με την ασφάλεια των συνόρων (FRONTEX-EURRF) και του

---

[49] ***Ψήφιση στη Βουλή του Καταστατικού για το East Med Gas Forum (EMGF),*** ***https://ypen.gov.gr/foroum-fysikou-aeriou-tis-anatolikis-mesogeiou-east-mediterranean-gas-forum-emgf/***

[50] ***Interreg 2014-2020, Interreg 2014-2020, Ελλάδας - Βουλγαρίας:*** ***http://www.greece-bulgaria.eu/***
Ελλάδας - Ιταλίας ***https://greece-italy.eu/***
Ελλάδας - Αλβανίας ***https://greece-albania.eu/***
Ελλάδας - Βόρειας Μακεδονίας:
https://interreg.eu/programme/interreg-ipa-cbc-greece-former-yugoslav-republic-of-macedonia/
Ελλάδας - Ρουμανίας:
https://www.interregeurope.eu/marie/news/news-article/2435/stakeholder-workshops-in-greece-and-romania/

[51] ***Ενοποιήθηκαν με το άρθρο 18 του Ν.4250/26.03.2014*** ***https://www.taxheaven.gr/law/4250/2014*** ***ως ΕΤΕΑ και καταργήθηκε με τον Ν.4407/27-07-2016, άρθρο 48***
https://www.e-nomothesia.gr/kat-enoples-dynameis/nomos-4407-2016.html

κυβερνοχώρου. Εξέχοντα ρόλο και αρμοδιότητα στην πλήρη αυτή αξιοποίηση έχουν η ΓΔΑΕΕ και η ΓΔΠΕΑΔΣ και το ΓΕΕΘΑ/Δ΄Κλάδος, φορείς οι οποίοι για το σκοπό αυτό θα πρέπει:

(1) Να υποστηριχθούν με κάθε διαθέσιμο τρόπο, όπως την ενίσχυση σε στελεχιακό δυναμικό και μέσα, την αναβάθμιση αρμοδιοτήτων και υπαγωγής, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν απρόσκοπτα στην επιτυχή εκτέλεση της αποστολής τους. Και τούτο διότι η ταχύτητα με την οποία υλοποιούνται οι νομοθετικές πρωτοβουλίες της Ελληνικής Πολιτείας όπως π.χ. του ΕΣΑΕΤ, η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του οποίου αυξήθηκαν και μετονομάστηκε σε ΣΑΕΤΒ, είναι πρακτικά μηδενική, παρά την παρέλευση δεκαοκταετίας, ενώ αντίστοιχα ο Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας της ΓΔΑΕΕ δεν έχει ακόμη εκδοθεί παρά την παρέλευση δεκατετραετίας [52].

(2) Για την ενίσχυση μάλιστα σε στελεχιακό δυναμικό των υπόψη φορέων, θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα εθελοντικής αξιοποίησης και "εν αποστρατεία στελεχών" των Ε.Δ, που διαθέτουν μεγάλη εμπειρία σε θέματα ΝΑΤΟ και ΕΕ, (την οποία άλλωστε απέκτησαν με δαπάνες της πολιτείας και που τώρα λιμνάζει ανεκμετάλλευτη), όπως γίνεται σε ξένες χώρες, με λιγότερα μάλιστα αμυντικά προβλήματα [53].

(3) Να αξιοποιηθούν στο έπακρο, μέσω της Ελληνικής Αμυντικής Βιομηχανίας (δημόσιας και ιδιωτικής), και με τη συνδρομή του Συμβουλίου Άμυνας Έρευνας Τεχνολογίας και Βιομηχανίας (ΣΑΕΤΒ), οι δυνατότητες και οι ευκαιρίες που παρέχει η λειτουργία της PESCO, τόσο στην έρευνα και ανάπτυξη συστημάτων από κοινού με άλλα Κ-Μ, όσο και στη χρηματοδότηση αυτών από το EDF.

ζ. Συνεκτιμώντας τις εκάστοτε περιστάσεις, η χώρα μας θα πρέπει να αξιοποιεί στο πλαίσιο της ΕΕ και την απειλή χρήσης ή ακόμα και τη χρήση της αρνησικυρίας (VETO) σε υποθέσεις που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα άλλα Κ-Μ, τα οποία όμως δεν στηρίζουν τη λήψη αποφάσεων που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τη δική μας Χώρα, (π.χ κυρώσεις εναντίον της Τουρκίας).

Β. Εισηγήσεις Συναρμοδιότητας με ΕΕ

76. Πλέον των ανωτέρω εισηγήσεων, που αφορούν σε ενέργειες των εμπλεκομένων φορέων κυρίως προς το εσωτερικό της χώρας μας, οι προαναφερόμενοι, αλλά και άλλοι φορείς (συναρμόδια υπουργεία και υπηρεσίες), με προεξάρχοντες τους εκπροσώπους της χώρας μας στους θεσμούς, στα όργανα και στις υπηρεσίες γενικά της ΕΕ, θα πρέπει να εργαστούν, αναλαμβάνοντας συστηματικές πρωτοβουλίες με την απαιτούμενη ένταση, επιμονή και επιχειρηματολογία, προς όλες τις κατευθύνσεις, όπως όργανα και Θεσμούς της ΕΕ, αλλά και προς τα Κ-Μ, ώστε να επιτευχθούν τα ακόλουθα στο επίπεδο της ΕΕ:

α. Σημαντική ενίσχυση της EURRF και της FRONTEX σε ανθρώπινο δυναμικό με υψηλές δεξιότητες, αλλά και μέσα, καθώς και η συγκρότηση μηχανισμού ταχείας αποδέσμευσής τους.

---

[52] ***Π.Δ.73/2006 - ΦΕΚ 76/ Α/ 10.04.2006***
https://www.e-nomothesia.gr/kat-enoples-dynameis/proedriko-diatagma-73-2006-phek-76a-10-4-2006.html

[53] ***Γαλλική Direction Générale de l' Armement (DGA): https://www.defense.gouv.fr/dga***
Γερμανική Bundesamt für Wehrtechnik und Beschaffung (BWB):
https://de.wikipedia.org/wiki/Bundesamt_f%C3%BCr_Wehrtechnik_und_Beschaffung
Ισραηλινή SIBAT: http://www.sibat.mod.gov.il/Pages/home.aspx

β. Μεγιστοποίηση της συμμετοχής της χώρας μας στη στελέχωση των Ευρωπαϊκών Θεσμών και Μηχανισμών με ανθρώπινο δυναμικό υψηλής στάθμης και βαθιά γνώση των θεμάτων που θα χειρίζονται που να μπορούν να συναγωνίζονται με ίσους όρους επιτελικά στελέχη άλλων Κ-Μ της ΕΕ, ώστε και στο ουσιαστικό στό έργο της ΕΕ να συμβάλλουν, αλλά και να επηρεάζουν τις αποφάσεις των Ευρωπαϊκών οργάνων προς όφελος της χώρα μας, καθώς και να εξασφαλίζουν επαρκή πληροφόρηση για εθνικού ενδιαφέροντος ζητήματα, που απαιτούν άμεση αντίδραση όπως είναι το Σχέδιο Δράσης επί συνεργειών μεταξύ των Βιομηχανιών γιά Πολιτικές, Στρατιωτικές και Διαστημικές εφαρμογες (Action Plan on synergies between Civil, Defence and Space Industries) από 11 άξονες προτεραιότητας όπως αναλυτικά περιγράφεται στην πρόσφατη επικοινωνία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τις Επιτροπές Οικονομικών, Κοινωνικών και Περιφερειακων Ζητημάτων της ΕΕ [54].

γ. Ευρύτερη δυνατή συμμετοχή σε ειρηνευτικές αποστολές της ΕΕ ακόμη και ως Lead Nation, ιδιαίτερα σε χώρες ή ζώνες που η χώρα μας έχει ζωτικά συμφέροντα, ή προσδοκά να αναπτύξει στενότερες γεωστρατηγικές σχέσεις.

δ. Ευθυγράμμιση των εθνικών προτεραιοτήτων των Κ-Μ προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης κοινής εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, συνδυάζοντάς τες ακόμη και με την οικονομία, παρέχοντας κίνητρα στα Κ-Μ που ενδεχόμενα θίγονται (λόγω οικονομικών δεσμών με κράτη μη μέλη της ΕΕ).

ε. Επιτάχυνση των προσπαθειών συλλογικής ανάπτυξης των στρατιωτικών δυνατοτήτων των Κ-Μ, μέσα από τη συνένωση υπαρχουσών, την “κοινή χρήση των διατιθέμενων πόρων και μέσων” και την «Ευφυή Άμυνα», με στόχο την ΟΕΑ το ταχύτερο δυνατόν.

στ. Πρόβλεψη και Εξασφάλιση του αναγκαίου προϋπολογισμού χρηματοδότησης όλων των ανωτέρω δράσεων της ΕΕ που έχουν οικονομικό περιεχόμενο σε μακροχρόνια και ετήσια βάση κατά το πρότυπο του Ενιαίου Μακροπρόθεσμου Προγράμματος Αμυντικών Επενδύσεων (ΕΜΠΑΕ).

ζ. Συστηματική εκστρατεία από τα όργανα της ΕΕ και τα Κ-Μ, για ενημέρωση, διαφώτιση των λαών των Κ-Μ, με την προβολή των πλεονεκτημάτων της κοινής ιδιότητας ως “Ευρωπαίων Πολιτών”, καθώς και τα κοινά οφέλη (οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, άμυνας, ασφάλειας κλπ), της συναντίληψης και της προαγωγής του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου, για την εμβάθυνση έτσι των σχέσεων των Κ-Μ και των “Ευρωπαίων Πολιτών”.

η. Έμφαση στην διαχείριση του Μεταναστευτικού ως ακολούθως:

(1) Ευθυγράμμιση των πολιτικών των Κ-Μ στη διαχείριση του μεταναστευτικού προβλήματος, με υποχρεωτική συμμετοχή όλων στην κατανομή των μεταναστών και πρόβλεψη ρήτρας συμμόρφωσης, ώστε να αμβλυνθεί το χάσμα των διαφορών και των παραφωνιών που παρατηρούνται και διχάζουν τα Κ-Μ στο ζήτημα αυτό. Ουσιαστική συνδρομή

---

[54] ***COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS - Action Plan on synergies between civil, defence and space industries, Brussels, 22.02.2021 COM(2021) 70 final:***
https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2021/EN/COM-2021-70-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF

προς την κατεύθυνση αυτή θα αποτελέσει η αναθεώρηση ή/και κατάργηση του κανονισμού "Δουβλίνο ΙΙ".

(2) Τα hot-spots να λειτουργούν εκτός ΕΕ, και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ασύλου να εξετάζει εκεί τις αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας των ενδιαφερομένων.

(3) Η FRONTEX να επιχειρεί εντατικότερα και εντός των τουρκικών χωρικών υδάτων.

(4) Κάθε παροχή κονδυλίων προς την Τουρκία, αλλά και στις άλλες χώρες με μεταναστευτικά ρεύματα προς την Ευρώπη, να γίνεται υπό την προϋπόθεση αποδοχής των επαναπροωθήσεων των παρανόμως εισελθόντων στην ΕΕ μεταναστών.

ι. Ενεργοποίηση των προβλεπόμενων από τις συνθήκες της ΕΕ ρητρών αμοιβαίας αμυντικής συνδρομής και αλληλεγγύης μεταξύ των Κ-Μ, και αποσαφήνιση του πλαισίου και των προϋποθέσεων παροχής αυτής της αμυντικής συνδρομής, αλλά και της έμπρακτης αλληλεγγύης, το ταχύτερο δυνατόν.

θ. Βαθμιαία άμβλυνση της προβλεπόμενης "ομοφωνίας" για τη λήψη αποφάσεων των Κ-Μ, που καθυστερεί, ή και αποκλείει τη λήψη αποφάσεων ακόμη και για σημαντικά και επείγοντα ζητήματα, αρχίζοντας με την κατάργηση της ομοφωνίας σε ήσσονος σημασίας θέματα και προοδευτικά με την αύξηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των Κ-Μ, να περιοριστεί σε εξαιρετικά ζωτικά ζητήματα και μόνον.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

77. Κλείνοντας, η Ομάδα Εργασίας (ΟΕ), παρά τη διαπίστωση ότι τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, είναι περιορισμένα τα περιθώρια επιτάχυνσης της Ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Άμυνας, για τους λόγους που αναλύθηκαν ανωτέρω, θεωρεί ότι η χώρα μας, θα πρέπει να καταβάλλει κάθε προσπάθεια αξιοποίησης όλων των ευκαιριών και δυνατοτήτων ενίσχυσης της αμυντικής της ικανότητας, που της παρέχει η συμμετοχή της στην ΕΕ, αλλά και σε άλλους Διεθνείς Οργανισμούς. Πλέον όμως και πέραν αυτών των επισημάνσεων που θεωρεί αναγκαίες να εκφραστούν από την Χώρα μας για το σύνολο των Κ-Μ της ΕΕ, η ΟΕ θεώρησε σκόπιμο, να επεκταθεί στην ανάλυση των γενικότερων, αλλά κρίσιμων για την Άμυνα και την Ασφάλεια της χώρας μας ζητημάτων, η αντιμετώπιση των οποίων θα διασφαλίσει τη συνέχιση της ιστορικής της πορείας στηριζόμενη πρωτίστως στις δικές της δυνάμεις της. Και αυτό επειδή η χώρα μας, παρά το μικρό της μέγεθος, έχει μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα που ελάχιστες χώρες παγκοσμίως διαθέτουν, όπως:

α. Μια μακροχρόνια και πολύ ισχυρή πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά, που εμπνέει διαχρονικά ολόκληρη την ανθρωπότητα, και διατηρεί υψηλά την εκτίμησή της απέναντι στη χώρα μας. Αυτή η κληρονομιά, έχει αξιοποιηθεί στο παρελθόν (π.χ. στην Ελληνική Επανάσταση), αξιοποιείται σήμερα (οικονομικά, πολιτιστικά, πνευματικά κλπ) και μπορεί να αξιοποιείται και στο μέλλον πλέον των άλλων και ως "ήπια ισχύς" στον χειρισμό ακόμα και των εθνικών μας θεμάτων.

β. Υψηλής ποιότητας έμψυχο επιστημονικό δυναμικό, από το οποίο ένα μικρό μόλις ποσοστό αξιοποιείται στη χώρα μας, ένα άλλο όμως και μάλιστα μεγάλο λιμνάζει αδρανές και

αναξιοποίητο, ενώ ένα αξιόλογο ποσοστό του, μεταναστεύει και αξιοποιείται επ΄ωφελεία άλλων, στο εξωτερικό.

γ. Πλουτοπαραγωγικές πηγές για παραγωγή ενέργειας (υδρογονάνθρακες, ηλιακή και αιολική ενέργεια, ορυκτά κλπ), πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον, υπέροχες φυσικές ομορφιές, εξαίρετο κλίμα κλπ, που ευνοούν την βιομηχανική ανάπτυξη, τον τουρισμό, αλλά και την ποιοτική πρωτογενή γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή.

78. Αυτό που λείπει από τη χώρα μας είναι οι Ηγέτες με όραμα, που θα επηρεάζουν, θα κινητοποιούν, θα συντονίζουν και θα καθοδηγούν όλες τις διαθέσιμες παραγωγικές και διοικητικές δυνάμεις, προς την κατεύθυνση της πλήρους αξιοποίησης των ανωτέρω συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας μας σε μακροχρόνιο ορίζοντα. Αυτό το έλλειμμα Ηγεσίας θα πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά απόλυτη προτεραιότητα, από την Πολιτειακή και Πολιτική Ηγεσία της χώρας. Αυτό που πρωτίστως χρειάζεται, είναι η αλλαγή νοοτροπίας, με κατεύθυνση τη γνήσια και αυστηρή μορφή της Αξιοκρατίας και της Δημοκρατίας, με τη δημιουργία ισχυρών διακομματικών Θεσμών (ΜΕΣ & ΣΕΑ), και την εύρυθμη λειτουργία των υπαρχόντων (ΣΑΕ, ΚΥΣΕΑ) σε πραγματικό χρόνο. Μόνο έτσι μπορεί να διασφαλιστεί πάνω απ' όλα, η συνεχής και ομαλή λειτουργία του Κράτους, ώστε να υπηρετεί το συμφέρον της Πατρίδος στο σύνολό της, ανεξάρτητα από την Κυβέρνηση που βρίσκεται στην εξουσία.

79. Το σύνθημα **"Πρώτα η Ελλάδα",** θα πρέπει να διαποτίζει όλα ανεξαιρέτως τα στρώματα της Ελληνικής Κοινωνίας και της Πολιτείας, ως χρέος στο διηνεκές, με τους εκάστοτε κυβερνώντες και τους δημόσιους λειτουργούς, να αποτελούν το έμπρακτο φωτεινό παράδειγμα αφοσίωσης στην υπηρεσία αυτού του χρέους. Μόνον λειτουργώντας με αυτό το πνεύμα στο εσωτερικό, θα καταστήσουμε τη χώρα μας σεβαστή στο εξωτερικό, αλλά και εξόχως χρήσιμο και παραγωγικό μέλος της ΕΕ, επηρεάζοντας έτσι μεταξύ των άλλων και στην επιτάχυνση της ΟΕΑ.

Η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α. Γεώργιος Πιστιώλης
Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α. Ιωάννης Αναστασάκης
Υποπτέραρχος (ΜΑ) ε.α. Δημήτριος Πετρίδης
Σμήναρχος (Ε) ε.α. Ιωάννης Μανομενίδης [55]

<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ</u>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Α": Εξέλιξη της Ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Άμυνας (ΟΕΑ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β": Η οικονομική συμμετοχή των Κ-Μ της ΕΕ στο ΝΑΤΟ.

[55] ***Ο Σμήναρχος (Ε) ε.α. Ιωάννης Μανομενίδης, διαφωνεί με την απόδοση του κεφαλαίου Δ΄ "Μεταναστευτικό / Προσφυγικό".***

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Α": Εξέλιξη της Ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Άμυνας (ΟΕΑ)

1. Στο παρόν Παράρτημα παρατίθενται οι σπουδαιότερες συνθήκες, πρωτοβουλίες, δομές και μηχανισμοί που διαδοχικά δημιουργήθηκαν με στόχο την επίτευξη της Ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Άμυνας (ΟΕΑ) μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ως σήμερα. Βασική πηγή της έρευνας της "Ομάδας Εργασίας" του Συνδέσμου Αποφοίτων Σχολής Ικάρων (ΣΑΣΙ) ήταν το βιβλίο του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ) [56]. Για την διευκόλυνση όμως της μελέτης του αναγνώστη για κάθε μία από αυτές(ούς), παρατίθενται επίσης και οι επίσημοι σύνδεσμοι της ΕΕ από τους οποίους μπορεί να αντλήσει περισσότερα στοιχεία κατά την κρίση του και με βάση τα επιμέρους ενδιαφέροντά του.

α. ***Συνθήκη των Βρυξελλών (Brussels Treaty,17.03.1948)*** [57]***.*** Είχε στόχο την εξασφάλιση των συμμετεχόντων (Μ.Βρετανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Βέλγιο) από τη Σοβιετική απειλή.

β. ***Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα (ΕΑΚ)/European Defence Community (EDC)*** [58]***.*** Αποτέλεσε μια Γαλλική πρωτοβουλία το σχέδιο της οποίας υπογράφηκε στο Παρίσι (05.1952) και προέβλεπε το άκρως προχωρημένο για τη εποχή του εγχείρημα για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Στρατού του Σχεδίου Pleven, με στρατιωτικές μονάδες των έξι χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), δυνάμεως 100.000 ανδρών υπό ενιαία διοίκηση από διορισμένο Ευρωπαίο Υπουργό Άμυνας, κοινό Ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, ενταγμένο στη διοίκηση του ΝΑΤΟ, που απαντούσε στο ακανθώδες ζήτημα του επανεξοπλισμού της Δυτικής Γερμανίας με τρόπο ελεγχόμενο από την Γαλλία, χωρίς να αποκλίνει από τα Αμερικανικά συμφέροντα και τις ανησυχίες για την Ευρώπη και την Σοβιετική απειλή. Τελικά με τις τροποποιήσεις που υιοθετήθηκαν για να συμφωνήσουν όλα τα μέλη απορρίφθηκε από την ίδια την Γαλλική Βουλή, που θεώρησε αφενός ότι διακυβεύεται η Γαλλική ανεξαρτησία υπέρ του ΝΑΤΟ και αφετέρου ότι ο επανεξοπλισμός της Δυτικής Γερμανίας δεν θα ήταν, όπως αρχικά είχε σχεδιαστεί, υπό Ευρωπαϊκό έλεγχο.

γ. ***Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ)/Western European Union (WEU)*** [59]**.** Υπογράφηκε στο Παρίσι (23.10.1954) από 7 ιδρυτικά Κ-Μ (Βέλγιο, Μ.Βρετανία, Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και τελικά απορροφήθηκε από την ΕΕ το 2011.

---

[56] ***"Η Αμυντική Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Βιβλίο του ΕΛΙΣΜΕ από τις εκδόσεις Ινφογνώμων. Αθήνα, Μάιος 2020. ISBN: 978-6185219-78-9. Κεφάλαιο 1 (Εισαγωγή). "Η εξέλιξη της αμυντικής ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" του Ι. Δασκαλάκη***

[57] ***"The Brussels Treaty (17 March 1948)", CVCE.eu***
https://www.cvce.eu/en/obj/the_brussels_treaty_17_march_1948-en-3467de5e-9802-4b65-8076-778bc7d164d3.html

[58] ***"Treaty establishing the European Defence Community", Wikipedia, Αγγλική Έκδοση, 09.2016***
https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_establishing_the_European_Defence_Community

[59] ***"Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση", Wikipedia, 14.06.2020***
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7

δ. ***Συνθήκη της Ρώμης/Treaty of Rome (25.03.1957)*** [60]***.*** Με αυτήν θεμελιώθηκε μεν η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) αλλά αποκλείστηκαν τα θέματα ασφάλειας και άμυνας από την δικαιοδοσία της Κοινότητας (Άρθρο 223, Παράγραφος 1, εδάφιο 2). Αρχικά συμμετείχαν το Βέλγιο, η Γαλλία, η Δ.Γερμανία, η Ιταλία , το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία. Τέθηκε σε ισχύ την 01.01.1958 και ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ)/ (EURATOM).

ε. ***Σχέδιο Fouchet (19.10 - 2.11.1961)*** [61]. Μία ακόμη γαλλική πρωτοβουλία για τη δημιουργία κοινής εξωτερικής πολιτικής και κοινής πολιτικής άμυνας στη βάση διακρατικής προσέγγισης που απορρίφθηκε λόγω ανησυχιών των λοιπών Κ-Μ για ηγεμονικές διαθέσεις της Γαλλίας και ενδεχομένων τριβών με το ΝΑΤΟ.

στ. ***Σύμβαση των Βρυξελλών (08.04.1965).***[62] Τέθηκε σε ισχύ την 01.07.1967 και ως αντικειμενικό σκοπό είχε την συγχώνευση των οργάνων της ΕΟΚ, ΕΚΑΧ και Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (EURATOM) στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

ζ. ***Γαλλογερμανική Ταξιαρχία / Eurocorps (1992)*** [63]. Ιδρύθηκε τον 05.1992, ενεργοποιήθηκε τον 10.1993 και κατέστη επιχειρησιακή το 1995. Το 1999 αποφασίστηκε ότι θα μπορούσε να διατεθεί (υπό όρους) στην ΕΕ. Μέχρι και σήμερα το Eurocorps δεν υπάγεται στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) - Common Security Defence Policy (CSDP) ούτε αποτελεί λειτουργία της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (ΜΔΣ) - Permanent Structured Cooperation (PESCO). Πλήρη μέλη είναι η Γαλλία, η Γερμανία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Ισπανία. Η Ελλάδα είναι συνδεδεμένο μέλος από το 2002 (όπως και η Τουρκία).

η. ***Συνθήκη του Maastricht*** [64] **.** Υπεγράφη την 07.02.1992 και τέθηκε σε ισχύ την 01.11.1993, και προέβλεπε 3 Πυλώνες, τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΟΚ, ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ 1ος) την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)/Common Foreign and Security Policy (CFSP) (2ος) και την συνεργασία στους τομείς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών υποθέσεων (3ος).

---

[60] ***Συνθήκη της Ρώμης (ΕΟΚ), Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου***
https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome

[61] ***"Draft Treaty — Fouchet Plan I, 02.11.1961", CVCE.eu***
https://www.cvce.eu/obj/draft_treaty_fouchet_plan_i_2_november_1961-en-485fa02e-f21e-4e4d-9665-92f0820a0c22.html

[62] ***"Συνθήκη Συγχώνευσης, Βρυξέλλες, 08.04.1965", Wikipedia, 06.07.2019***
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7_%CE%A3%CF%85%CE%B3%CF%87%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82

[63] ***"Ευρωπαϊκό Σώμα Στρατού" (European Corps, συνήθως αναφερόμενο ως Eurocorps), Wikipedia, 06.09.2020*** ***el.wikipedia.org/wiki/Ευρωπαϊκό_Σώμα_Στρατού***

[64] ***Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)/ Συνθήκη του Μάαστριχτ, Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου***
https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty

θ. ***Ευρωπαϊκή Ταχεία Επιχειρησιακή Δύναμη/European Rapid Operational Force (Eurofor)*** [65]**.** Δημιουργήθηκε στις 15.05.1995 στην Λισαβόνα από δυνάμεις 4 Κ-Μ της ΕΕ (Γαλλία, Ιταλία , Ισπανία, Πορτογαλία) και διαλύθηκε στις 02.07.2012 ένα χρόνο μετά τη διάλυση της ΔΕΕ (WEU). Ενεπλάκη σε 3 αποστολές στην Αλβανία (2000-2001) στη ΠΓΔΜ (2003) και στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη (2007).

ι. ***Ευρωπαϊκή Ταυτότητα Ασφάλειας και Άμυνας /European Security and Defence Identity (ESDI).*** Η ESDI συμφωνήθηκε στην υπουργική διάσκεψη του ΝΑΤΟ στο Βερολίνο (1996) για να διευκολύνει την συμμετοχή της ΔΕΕ (WEU) σε κοινές επιχειρήσεις με το ΝΑΤΟ. Αργότερα μετονομάστηκε σε ***Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας/European Security and Defence Policy (ESDP)*** για να εξελιχθεί στην ***Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) - Common Security Defence Policy (CSDP)*** που περιγράφεται στην συνθήκη της Λισαβόνας [66] .

ια. ***Συνθήκη του Amsterdam (02.10.1997)*** [67]**.** Με αυτήν η ΔΕΕ(WEU) αποτελούσε πλέον αναπόσπαστο μέρος της ανάπτυξης της ΕΕ ως πάροχος επιχειρησιακών ικανοτήτων που της εξασφάλιζε την ελεγχόμενη και εντός ορίων, μερική αυτονόμησή της καθώς η σχέση ΕΕ- ΔΕΕ(WEU) - ΝΑΤΟ ήταν αδύνατο να διασπαστεί. Παράλληλα η Συνθήκη προέβλεψε τα βασικά μέσα για την υλοποίηση της ΚΕΠΠΑ/CFSP από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τον κανόνα της ομοφωνίας για τις κοινές στρατηγικές και τον κανόνα της ειδικής πλειοψηφίας για τις κοινές δράσεις και θέσεις. Τέλος επιβεβαίωσε την δυνατότητα ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των Κ-Μ σε θέματα ΚΠΑΑ (CSDP) που προβλέπεται στην Συνθήκη του Maastricht η διατύπωση της οποίας όμως παρέμεινε αόριστη (Άρθρο 1.7, παράγραφος 4).

ιβ. ***Πρωταρχικοί Στόχοι 1999/Headline Goals 1999/European Union Battlegroups*** [68]**.** Αναφέρονταν στην συγκρότηση και ετοιμότητα αναπτυξης αυτόνομων μονάδων μεγέθους ταξιαρχίας, περίπου 1500 ανδρών με ενσωματωμένα στοιχεία υποστήριξης και διοικητικής μέριμνας. Δεν αποτέλεσαν "Ευρωστρατό" αλλά στρατιωτικές μονάδες ταχείας ανάπτυξης που συνεισφέρουν τα Κ-Μ σε κυλιόμενη εξαμηνιαία βάση ώστε να αποτελούν δύναμη ταχείας ανάπτυξης της ΕΕ (εντός 5-10 ημερών) με δυνατότητα αυτόνομής δράσης μέχρι ένα μήνα. Μέχρι σήμερα δεν έχουν χρησιμοποιηθεί σε καμία επιχείρηση αν και απέκτησαν επιχειρησιακή ετοιμότητα από το 2007. Για να αναλάβουν δράση απαιτείται ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου.

---

[65] ***"European Rapid Operational Force (EUROFOR)", Global Security Organisation,*** ***https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/eurofor.htm***

[66] ***Patrick T. Sullivan, Major, United States Air Force, "The European Security and Defence Identity Explained: Why the US Should Support It, Maxwell Air Force Base, Alabama April 2001 (AU/ACSC/114/2001-04)*** ***https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.882.3031&rep=rep1&type=pdf***

[67] ***Συνθήκη του Άμστερνταμ, Ιστοσελίδα Ευρωκοινοβουλίου*** ***https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam***

[68] ***EU Battlegroups, CSDP, European Union External Action, 04.2013*** ***https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/esdp/91624.pdf***

ιγ. ***Συνθήκη της Νίκαιας/Treaty of Nice*** [69]. Υπεγράφη την 26.02.2001 και τέθηκε σε ισχύ την 01.02.2003. Με αυτήν επήλθαν ορισμένες σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην ΚΕΠΠΑ/CFSP, όπως:

(1) Ο τερματισμός οποιαδήποτε σχέσης της ΕΕ και της ΔΕΕ και η δυνατότητα ενσωμάτωσης της δεύτερης στη πρώτη και η επαναβεβαίωση του καταλυτικού ρόλου του ΝΑΤΟ.

(2) Η έγκριση δημιουργίας της ***Ευρωπαϊκής Δύναμης Ταχείας Αντίδρασης/European Union Rapid Reaction Force (EURRF)*** [70]

(3) Η θέσπιση της διαδικασίας της ειδικής πλειοψηφίας κατά την λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων της ΚΕΠΠΑ/CFSP. Παράλληλα και υπό προϋποθέσεις εξουσιοδοτήθηκε η ΕΕ να συνάπτει συμφωνίες στον τομέα της ΚΕΠΠΑ/CFSP μετά την λήψη σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου με σχετική πλειοψηφία, ενώ ταυτόχρονα συγκεκριμενοποιήθηκαν οι προβλέψεις για την θέσπιση "ενισχυμένων συνεργασιών" με εμπλοκή πλέον των θεσμικών παραγόντων, δηλ. του Συμβουλίου (COUNCIL), της Επιτροπής (COMMISSION) και του Ύπατου Εκπροσώπου (HIGH REPRESENTATIVE) της ΕΕ.

(4) ***Στρατιωτική Επιτροπή/ European Union Military Committee (EUMC) και Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ/European Union Military Staff (EUMS)*** [71]**.** Ιδρύθηκαν με σκοπό την υποβοήθηση του έργου της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας (Political and Security Committee (PSC).

ιδ. ***Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας (ΕΣΑ)/European Security Strategy (ESS) - 2003*** [72]. Είναι ένα έγγραφο με το οποίο η ΕΕ διευκρινίζει την στρατηγική ασφάλειας που έχει ως στόχο να πετύχει μια Ευρώπη ασφαλή σ' ένα καλύτερο κόσμο, ταυτοποιώντας τις απειλές που αντιμετωπίζει η ΕΕ, καθορίζοντας τους στρατηγικούς της στόχους και διευθετώντας τις πολιτικές επιπτώσεις για την Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας παρουσιάστηκε το 2003 από τον Ύπατο Εκπρόσωπο για την ΚΕΠΠΑ (CFSP) Javier Solana και υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την 12 & 13.12.2003. Η εν λόγω στρατηγική αποτέλεσε το πλαίσιο αναφοράς για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ), καθώς και την διάδοχό

---

[69] ***Συνθήκη Νίκαιας, Ιστοσελίδα Ευρωκοινοβουλίου***
https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice

[70] ***Ευρωπαϊκή Δύναμη Ταχείας Αντίδρασης/European Union Rapid Reaction Force (EURRF): Κλέλια Αβαταγγέλου, "Διχάζει η ιδέα ενός Ευρωπαϊκού Στρατού", Euronews, 07.08.2019***
https://gr.euronews.com/2019/08/07/ee-dixazei-h-idea-enos-eurwpaikou-stratou
European Union Rapid Reaction Force, Academic Kids:
http://academickids.com/encyclopedia/index.php/European_Rapid_Reaction_Force

[71] ***EUROPEAN UNION MILITARY COMMITTEE (EUMC), Wikipedia, 27.12.2020:***
https://en.wikipedia.org/wiki/European_Union_Military_Committee

EUROPEAN MILITARY STAFF (EUMS) :
https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/5436/The%20European%20Union%20Military%20Staff%20(EUMS)

[72] ***EUROPEAN SECURITY STRATEGY Wikipedia, 11.07.2019:***
https://en.wikipedia.org/wiki/European_Security_Strategy

της Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) ως τον 06.2016 οπότε και αντικαταστάθηκε από την Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ επί θεμάτων Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (European Union Global Strategy on Foreign and Security Policy).

ιε. ***Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (ΕΟΑ)/ European Defence Agency (EDA) -2004*** [73]**.** Δημιουργήθηκε με σκοπό την ανάπτυξη συνεργατικών αμυντικών υποδομών, προσφέροντας ένα forum για την ικανοποίηση των των επιχειρησιακών απαιτήσεων και την υποστήριξη της ευρωπαϊκής τεχνολογικής και βιομηχανικής αμυντικής βάσης ευθυγραμμιζόμενος με την απόφαση του ΝΑΤΟ για την Ευφυή Άμυνα (Smart Defence). Βασική επιδίωξή του είναι η αμυντική και βιομηχανική συνεργασία των Κ-Μ της ΕΕ στο πλαίσιο της αρχής "Pooling and Sharing" ώστε να αποφεύγονται οι επικαλύψεις και να μειωθεί το κόστος παραγωγής του αναγκαίου εξοπλισμού. Διακηρυκτικοί στόχοι του ΕΟΑ είναι:

(1) Η ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων στον τομέα διαχείρισης κρίσεων.

(2) Η προώθηση και ανάπτυξη της συνεργασίας στον τομέα των εξοπλισμών.

(3) Η ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής, τεχνολογικής βάσης και βιομηχανικής βάσης.

(4) Η ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής έρευνας και τεχνολογίας.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων ο ΕΟΑ(EDA) αποφάσισε να δημιουργήσει μηχανισμούς και εργαλεία όπως τα ***Capability Development Plan (CDP), Capability Technology Groups (CapTechs) και Overarching Strategic Research Agenda (OSRA).*** Τον 07.2006 τέθηκε σε ισχύ ο Κώδικας Συμπεριφοράς για τις Αμυντικές Προμήθειες των Κ-Μ που προετοιμάστηκε και προτάθηκε από τον ΕΟΑ(EDA) με σκοπό να μειωθεί ο αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ των ευρωπαϊκών αμυντικών βιομηχανιών. Ο ανταγωνισμός αυτός σε συνδυασμό με τα επιμέρους εθνικά συμφέροντα, δυναμιτίζει τις προσπάθειες δημιουργίας "οικονομιών κλίμακας" στο χώρο της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας με δύο πολύ επώδυνες συνέπειες, την επικράτηση των πολυεθνικών των ΗΠΑ και την εκτόξευση του κόστους των ευρωπαϊκών προγραμμάτων λόγω περιορισμένων γραμμών παραγωγής.

ιστ. ***Συνθήκη της Λισαβόνας (The Lisbon Treaty)*** [74]**.** Υπογράφηκε την 13.12.2007 και είναι γνωστή ως Αναθεωρητική Συνθήκη (Reform Treaty) διότι τροποποίησε τις δύο Συνθήκες που αποτελούσαν την βάση της ΕΕ και τα συνημμένα Πρωτόκολλά τους δηλ. την Συνθήκη του Maastricht {και εφεξής Συνθήκη της ΕΕ /Treaty of European Union (TEU/2007)}, την Συνθήκη της Ρώμης {εφεξής Συνθήκη Λειτουργίας της ΕΕ /Treaty of the Functioning of the European Union (TFEU/2007)} και τέλος τη Συνθήκη της Ρώμης ως προς το σκέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (EURATOM). Με την Συνθήκη της Λισαβόνας ξεπεράστηκαν δύο βασικά προβλήματα, αυτό της ανυπαρξίας απτών αποδείξεων θετικής εξέλιξης της ΚΕΠΠΑ/CSFP και των αναγκαίων αμυντικών προετοιμασιών που η τελευταία προέβλεπε, αλλά και της αποτυχίας θέσπισης Ευρωπαϊκού Συντάγματος που περιόρισε τον

---

[73] ***EUROPEAN DEFENCE AGENCY (EDA) : https://www.eda.europa.eu/***

[74] ***"Το Κοινοβούλιο μετά τη συνθήκη της Λισαβόνας: Ενισχυμένος ρόλος στη διαμόρφωση της Ευρώπης", Ιστοσελίδα Ευρωκοινοβουλίου, ως έχει την 30.02.2021 https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty***

ενθουσιασμό για την αμυντική ολοκλήρωση της ΕΕ. Έτσι καθιερώθηκε η ***Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΠΑΑ)/Common Security and Defence Policy (CSDP)*** ως ο επιχειρησιακός βραχίονας της ΚΕΠΠΑ/CSFP. Λόγω του τεράστιου όγκου των τροποποιήσεων που επέφερε η Συνθήκη της Λισαβόνας και της ανάγκης συμβιβασμών μεταξύ Ατλαντιστών, Ευρωπαϊκών και Ουδετέρων Κ-Μ η εφαρμογή της άρχισε την 01.12.2009. Παρά όμως το μεγάλο χρονικό διάστημα που πέρασε μέχρι να ισχύσει απουσιάζει από την τελική της μορφή ένας σαφής ορισμός της "άμυνας" ενώ και πάλι γίνεται λόγος για μια "κοινή αμυντική πολιτική" που θα οδηγήσει μεταγενέστερα στην "κοινή άμυνα" χωρίς περαιτέρω αναφορά σε χρονικό ορίζοντα ή συνθήκες υπό τις οποίες αυτό θα συμβεί. Έτσι φτάσαμε στην Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για την ΕΕ που σήμερα αποτελεί την ισχύουσα έκδοση της Συνθήκη της Λισαβόνας που περιέχει το σύνολο των τροποποιήσεων, πρωτοκόλλων και παραρτημάτων των συνθηκών που τροποποιήθηκαν με αυτήν. Η παρουσίαση των βασικότερων τμημάτων της Συνθήκη της Λισαβόνας που αφορούν την αμυντική ολοκλήρωση της ΕΕ, περιέχονται στον ΤΙΤΛΟ V που αποτελείται από 2 Κεφάλαια, τις Γενικές Διατάξεις για την εξωτερική δράση της ΕΕ και τις Ειδικές Διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας.

ιζ. ***Πρωταρχικοί Στόχοι 2010/Headline Goals 2010*** [75]**.** Αποτέλεσαν την αναθεώρηση των Πρωταρχικών Στόχων 1999 και εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο τον 05.2004 σε συνδυασμό με την νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας (ΕΣΑ)/European Security Strategy (ESS) του 2003 χωρίς να επιφέρουν μεταβολές στις διατιθέμενες δυνάμεις. Μολονότι οι τελευταίες κρίθηκαν επαρκείς, διαπιστώθηκαν αδυναμίες στην δυνατότητα στρατηγικών μεταφορών, δορυφορικών επικοινωνιών και διοικητικής μέριμνας σε περιοχές μακράν της Ευρώπης και υπό αντίξοες συνθήκες. Αυτός ήταν και ο λόγος που αποφασίστηκε η επιχειρησιακή αξιοποίηση του στρατηγικού μεταφορικού αεροσκάφους Α-400Μ.

ιη. ***Ευρωπαϊκή Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας/European Union Maritime Security Strategy (EUMSS)*** [76]. Τον 06.2014 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τη στρατηγική για την ασφάλεια στη θάλασσα. Βασικός στόχος αυτής της στρατηγικής ήταν να παράσχει ένα κοινό πλαίσιο για τις αρμόδιες αρχές των Κ-Μ αλλά και της ΕΕ, ώστε να εξασφαλιστεί μια συνεκτική ανάπτυξη των πολιτικών τους και μια ευρωπαϊκή ανταπόκριση στις απειλές και τους κινδύνους στο θαλάσσιο τομέα, δηλαδή την προάσπιση των στρατηγικών θαλάσσιων συμφερόντων της ΕΕ και τον καθορισμό των τρόπων δράσης.Τον 12.2014 το Συμβούλιο ενέκρινε ένα σχέδιο 130 επιμέρους δράσεων το οποίο αναθεωρήθηκε στις 26.06.2018 με χρονοδιάγραμμα εφαρμογής και κατανεμημένες οριζόντια (για όλη την ΕΕ) στους παρακάτω πέντε διαφορετικούς τομείς:

(1) Εξωτερική δράση.

(2) Επίγνωση της κατάστασης στη θάλασσα, επιτήρηση και ανταλλαγή πληροφοριών.

(3) Ανάπτυξη ικανοτήτων.

---

[75] ***Headline Goal 2010 approved by General Affairs and External Relations Council on 17 May 2004 endorsed by the European Council of 17 and 18 June 2004***
https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/sede110705headlinegoal2010_/sede110705headlinegoal2010_en.pdf

[76] ***European Union Maritime security strategy (EUMSS):***
https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security_en

(4) Διαχείριση κινδύνων, προστασία των θαλάσσιων υποδομών ζωτικής σημασίας και αντιμετώπιση κρίσεων.

(5) Έρευνα και καινοτομία, εκπαίδευση και κατάρτιση για την ασφάλεια στη θάλασσα.

Παράλληλα οι δράσεις αυτές οριοθετήθηκαν και κατακόρυφα (περιφερειακά) δηλαδή με βάση τις προκλήσεις που η ΕΕ αντιμετωπίζει τόσο στην Μεσόγειο και την Μαύρη θάλασσα, όσο και στον Κόλπο της Γουινέας, την Ερυθρά θάλασσα και το κέρας της Αφρικής, αλλά και τη Ν.Α. Ασία.

ιθ. ***Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της ΕΕ/ EU Cyber-Security Strategy (2013-2020)*** [77]. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε το 2013 με την πρόταση ενός Πλαισίου Πολιτικής για την Κυβερνοάμυνα με έξι στρατηγικες προτεραιότητες στον κυβερνοχώρο:1) Την επίτευξη της ανθεκτικότητας, 2) την μείωση του εγκλήματος, 3) την ανάπτυξη πολιτικής άμυνας και ικανοτήτων συμβατων με την ΚΠΑΑ(CSDP), 4) την ανάπτυξη βιομηχανικών πόρων για την πρόληψη και αποτροπή περιστατικών, 5) την ανάπτυξη διεθνούς πολιτικής και 6) την προώθηση των βασικών αξιών της ΕΕ στο ψηφιακό κόσμο.

Το Πλαίσιο αυτό εγκρίθηκε το 2014 και ορίστηκε ότι η ***Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)/European External Action Service (EEAS)*** [78] είναι υπεύθυνη για την κυβερνοάμυνα με ανάθεση αρμοδιοτήτων: 1) στον ΕΟΑ(EDA) για θέματα ανάπτυξης, πολιτικής και στρατιωτικής συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα και το ΝΑΤΟ και τέλος την κατάρτιση και εκπαίδευση των Κ-Μ. συνεργασίας, 2) Στο Στρατιωτικό Επιτελείο και την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Ασφάλειας και Άμυνας (EUMS & European Security and Defence College) για τον συντονισμό και την επίβλεψη της συνεργασίας μεταξύ ΕΟΑ(EDA), του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (European Network and Information Security Agency - ENISA [79]), της Ομάδας Αντιμετώπισης Έκτακτης Ανάγκης στην Πληροφορική (Computer Emergency Response Team [80]) και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Κυβερνοεγκλήματος (European Cybercrime Centre [81]) μεταξύ των οποίων τον 05.1018 υπεγράφη Μνημόνιο Κατανόησης (Memorandum of Understanding) για τη δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας, ώστε να γίνεται η ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών στους τομείς άμυνας και ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.

Στην συνέχεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος της ΕΕ το 2017, πρότειναν μια ευρεία δέσμη μέτρων για την οικοδόμηση μιας ισχυρής κυβερνοασφάλειας για την ΕΕ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται αφ' ενός μεν η χρησιμοποίηση της ENISA για την συνδρομή των Κ-Μ στην αντιμετώπιση των κυβερνοεπιθέσεων, αφ' ετέρου δε η θέσπιση ενός νέου ευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης {Network and Information Security Strategy (NIS2) Directive}, το οποίο θα διασφαλίζει ότι τα ψηφιακά προϊόντα και οι υπηρεσίες τους, είναι ασφαλή προς χρήση από τα Κ-Μ και τους πολίτες της ΕΕ.

Τέλος στις 16.12.2020 εγκρίθηκε η ***Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της ΕΕ/ EU Cyber-Security Strategy*** με την υιοθέτηση της NIS2 Directive, την περαιτέρω ισχυροποίηση της

---

[77] ***EUCSP:*** ***https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cybersecurity***
[78] ***EEAS:*** ***https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/eeas_en***
[79] ***ENISA:*** ***https://www.enisa.europa.eu/***
[80] ***CERT:*** ***https://cert.europa.eu/cert/plainedition/en/cert_about.html***
[81] ***EC3:*** ***https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-cybercrime-centre-ec3***

EU Cyber-Security Act που είχε υιοθετηθεί το 2019 με επιπλέον πόρους και επενδύσεις στην ENISA, την υιοθέτηση του Προγράμματος Ανάκαμψης της Ευρώπης (Recovery Plan for Europe) με περαιτέρω επενδύσεις στην Κυβερνοάμυνα και το πρόγραμμα HORIZON Europe για την υποστήριξη της Έρευνας και της Καινοτομίας στον Κυβερνοχώρο, ως συνέχεια των προγραμματων HORIZON 2020 και Contractual Public Private Partnership (cPPP) μεταξύ της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Κυβερνοασφάλειας (European Cyber-Security Organisation - ECSO).

κ. ***Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ / European Union Global Strategy (EUGS)*** [82]**.** Τον 10.2016 οι Υπουργοι Εξωτερικών της ΕΕ αποφάσισαν τις σημαντικότερες στρατηγικές προτεραιότητες για την εφαρμογή της Παγκόσμιας Στρατηγικής της ΕΕ που διατυπώθηκαν στα συμπεράσματα του Συμβουλίου. Αυτές οι προτεραιότητες ήταν η άμυνα και η ασφάλεια, η οικοδόμηση της κρατικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, ακολουθώντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σε συγκρούσεις και κρίσεις, ενισχύοντας τις περιφερειακές τάσεις συνεργασίας και μια παγκόσμια διακυβέρνηση βασισμένη σε κανόνες. Για να μπορέσει όμως να λειτουργήσει στην πράξη η Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ κρίθηκε αναγκαίο πέραν των μέχρι τότε Θεσμών (EDA) και Εργαλείων που είχαν δημιουργηθεί (όπως τα Capability Development Plans (CDP), Capability Technology Groups (CapTechs) και Overarching Strategic Research Agenda (OSRA), να δημιουργηθούν μερικά επιπρόσθετα Εργαλεία (Μηχανισμοί) η χρήση των οποίων θα μπορούσε να δώσει σάρκα και όστά στις συνεργατικές πρωτοβουλίες των Κ-Μ. Έτσι προέκυψαν οι ακόλουθοι Μηχανισμοί για τον κοινό σκοπό:

κα. ***Συντονισμένη Ετήσια Ανασκόπηση Άμυνας/Coordinated Annual Review on Defence (CARD)*** [83] .Θεωρείται ο ακρογωνιαίος λίθος των πρωτοβουλιών άμυνας και ασφάλειας της ΕΕ στο πλαίσιο της EUGS και ένα βασικό ενδιάμεσο στάδιο στην συνολική διαδικασία ανάπτυξης δυνατοτήτων με την μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια, πολιτική διορατικότητα και δέσμευση των Κ-Μ. Αναπτύχθηκε από τον ΕΟΑ(EDA) που λειτουργεί και ως Γραμματεία της CARD και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 18.05.2017 με μια δοκιμαστική εφαρμογή με βάση τα στοιχεία που παρέθεσαν τα Κ-Μ για τους αμυντικούς τους σχεδιασμούς, την υλοποίηση των προτεραιοτήτων ανάπτυξης δυνατοτήτων της ΕΕ με βάση τα CDPs και την ανάπτυξη της συνεργασίας των Κ-Μ. Η δοκιμαστική εφαρμογή που εγκρίθηκε από την Διοικούσα Επιτροπή του EDA στις 20.11.2018 αποτέλεσε τον πρώτο κύκλο της CARD (2019-2020) και αφορούσε έξι (6) κύριους τομείς (Main Battle Tanks, Soldier Systems, Patrol Class Surface Ships, Counter-UAS, Defence Applications in Space & Military Mobility) και 56 επιλογές συνεργασίας σε Έρευνα και Τεχνολογία από Τεχνητή Νοημοσύνη και Κυβερνοάμυνα μέχρι τεχνολογίες νέων αισθητήρων, καινοτόμων υλικών και αποδοτικών ενεργειακών προωθητικών συστημάτων, αλλά και μη επανδρωμένων συστημάτων και ρομποτικής.

---

[82] ***EU Global Strategy (EUGS): https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy/49323_en***

[83] ***Coordinate Annual Review on Defence (CARD): https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card)***

κβ. ***Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (ΜΔΣ)/ Permanent Structured Cooperation (PESCO)*** [84] [85] είναι ένα από τα δομικά στοιχεία της αμυντικής πολιτικής της ΕΕ, που οργανώθηκε τελευταία και αποτελεί την πρώτη αξιόλογη πρωτοβουλία για την από κοινού ανάπτυξη ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνατοτήτων όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε στην ενότητα ΣΤ του κυρίου σώματος της παρούσας εργασίας.

κγ. ***Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας/ European Defence Fund (EDF)*** [86] [87] όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε επίσης στην ενότητα ΣΤ του κυρίου σώματος της παρούσας εργασίας είναι ο Μηχανισμός εκείνος που θα προσδώσει μια βασική συνεισφορά στην στρατηγική αυτονομία της ΕΕ, για την προστασία και υπεράσπιση των πολιτών της. Σκοπός του είναι να προωθήσει την συνεργασία μεταξύ εταιρειών και Κ-Μ, να ενθαρρύνει την καινοτομία και τις τεχνολογίες αιχμής στα προς ανάπτυξη προϊόντα ώστε να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος, συντονίζοντας, συμπληρώνοντας και μεγεθύνοντας τις αμυντικές επενδύσεις των Κ-Μ. Σαν πρώτο βήμα ξεκίνησε με την υποστήριξη δύο (2) συνεργατικών πιλοτικών προγραμμάτων περιορισμένης διάρκειας και προϋπολογισμού. Το πρώτο είναι η Προκαταρκτική Ενέργεια επί Αμυντικής Έρευνας/Preliminary Action on Defence Research (PADR) ύψους 90 εκατ. Ευρώ για την περίοδο 2017-2019 με οκτώ επιχορηγήσεις, το δεύτερο είναι το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αμυντικής Βιομηχανίας/European Defence Industrial Development Programme (EDIDP) ύψους 500 εκατ. Ευρώ για την περίοδο 2019-2020 που προσφέρει συγχρηματοδότηση για συνεργατικά και αναπτυξιακά προγράμματα άμυνας και το τρίτο είναι το Πολυετές Οικονομικό Πλαίσιο/Multiannual Financial Framework (MFF) ύψους 13 δισ. Ευρώ για την περίοδο 2021-2027

2. Συνοπτικά *για να αποδοθεί η αλληλεξάρτηση των ανωτέρω Μηχανισμών, θα μπορούσε να διευκρινιστεί ότι: α) τα CDPs εστιάζουν στις κοινές απαιτήσεις, β) η CARD δίνει ετήσια την σφαιρική εικόνα της εκάστοτε προόδου, για να καθοριστούν τα επόμενα βήματα, γ) η PESCO στην συνέχεια προσδιορίζει τις επιλογές με τις οποίες μέσω συνεργασιών θα επιτευχθούν τα CAPs, δ) ενώ το EDF μπορεί να διαθέσει τις πιστώσεις για την υποστήριξη της υλοποίησης των συνεργατικών αμυντικών προγραμμάτων αλλά με το απαιτούμενο κίνητρο εφόσον λειτουργούμε μέσω της PESCO και φυσικά μέσω του EDA.*

Η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α. Γεώργιος Πιστιώλης
Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α. Ιωάννης Αναστασάκης
Υποπτέραρχος (ΜΑ) ε.α. Δημήτριος Πετρίδης
Σμήναρχος (Ε) ε.α. Ιωάννης Μανομενίδης

---

[84] ***Permanent Structured Cooperation (PESCO): https://pesco.europa.eu/***

[85] ***Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (PESCO) για πιο αποτελεσματική Ευρωπαϊκή άμυνα, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επικαιρότητα, 11.12.2017 https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/security/20171208STO89939/monimi-diarthromeni-sunergasia-pesco-gia-pio-apotelesmatiki-europaiki-amuna***

[86] ***European Defence Fund (EDF), European Commission: https://ec.europa.eu/growth/sectors/defence/european-defence-fund_en***

[87] ***"Η Αμυντική Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Βιβλίο του ΕΛΙΣΜΕ από τις εκδόσεις Ινφογνώμων. Αθήνα, Μάιος 2020. ISBN: 978-6185219-78-9. Κεφάλαιο 9." Ενίσχυση των εθνικών δυνατοτήτων άμυνας και ασφάλειας της Ελλάδος μέσω της αμυντικής ολοκλήρωσης της ΕΕ" του Θ. Γιαννιτσόπουλου. Σελίδα 339.***

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β": <u>Η οικονομική συμμετοχή των Κ-Μ της ΕΕ στο ΝΑΤΟ.</u>

1. Σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Ουαλίας (Wales declaration on the transatlantic bonds) που υπογράφηκε στις 05.09.2014 μεταξύ Βορείου Αμερικής και Ευρώπης, στο πλαίσιο της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, επιβεβαιώθηκε η δέσμευση των Μελών για την συμμετοχή τους στη Συμμαχία.

2. Τα Κ-Μ της ΕΕ που είναι ταυτόχρονα και Μέλη του ΝΑΤΟ, επιμερίζονται πλέον των κοινοτικών κονδυλίων για την Άμυνα και την Ασφάλεια, και τα κονδύλια για το ΝΑΤΟ.

3. Τα κονδύλια συμμετοχής στο ΝΑΤΟ διακρίνονται σε Άμεσα (Direct) και Έμμεσα (Indirect). Τα Άμεσα κονδύλια μπορεί να είναι Κοινά (Common), Συμμετοχικά (Joint), Μετοχικά (Trust Fund Arrangement), Συμμετοχή σε Είδος (Contribution in Kind), κατά Περίπτωση (Ad-Hoc), Δωρεές (Donations). Πιο συγκεκριμένα:

α. Άμεση χρηματοδότηση.

(1) Τα κονδύλια στην Άμεση χρηματοδότηση διακρίνονται σε:

(α) Πολιτικά (Civil) που διατίθενται για έξοδα των Επιτελείων, Προσωπικού, Λειτουργικά και Προγραμμάτων. Για το έτος 2021 το συνολικό τους ύψος είναι 258.9 εκατομμύρια δολάρια.

(β) Στρατιωτικά (Military) που διατίθενται για συντήρηση και λειτουργία της στρατιωτικής δομής. Για το έτος 2021 το συνολικό ύψος τους είναι 1.61 δισεκατομμύρια δολάρια.

(2) Για την χρονική περίοδο 2021 έως 2024 η συμμετοχή των Μελών του ΝΑΤΟ περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί. Επισημαίνεται ότι όπως αναφέρεται στον πίνακα, η επί τοις εκατό συμμετοχή ΗΠΑ και Γερμανίας είναι ακριβώς ίδια, δηλαδή 16.35 %. Η Ελλάδα συμμετέχει με ποσοστό 1.05 %. Συνολικά, οι Ευρωπαϊκές χώρες συμμετέχουν για το διάστημα 2021-2024, με ποσοστό περίπου 60% στην Άμεση χρηματοδότηση του ΝΑΤΟ:

Cost share arrangements for civil budget, military budget and NATO security investment programme

Nation Applicable	2021 to 2024
Albania	0.0908
Belgium	2.1059
Bulgaria	0.3660
Canada	6.8840
Croatia	0.2997
Czech Rep.	1.0567
Denmark	1.3125
Estonia	0.1249
France	10.4986
Germany	16.3572
Greece	1.0581
Hungary	0.7602
Iceland	0.0645
Italy	8.7881
Latvia	0.1596
Lithuania	0.2568
Luxembourg	0.1694
Montenegro	0.0292
Netherlands	3.4532
Norway	1.7784
Poland	2.9887
Portugal	1.0499
Romania	1.2290
Slovakia	0.5165
Slovenia	0.2277
Spain	5.9956
Turkey	4.7308
United Kingdom	11.2908
United States	16.3572
TOTAL	100.0000

β. Έμμεση χρηματοδότηση:

(1) Η συμμετοχή των Μελών του ΝΑΤΟ στην Έμμεση χρηματοδότηση, ανέρχεται στο 2% του ΑΕΠ (GDP). Η συμμετοχή αυτή ισχύει για περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 5 για κοινή Άμυνα (Collective Defence).

(2) Σε περιπτώσεις που το Συμβούλιο του Βορειοατλαντικού Συμφώνου/North Atlantic Council (NAC) αποφασίσει για επιχείρηση άλλης μορφής, τότε τα Μέλη που δεν συμμετέχουν, δεν έχουν υποχρέωση συμμετοχής στο κόστος της επιχείρησης αυτής.

(3) Αναλυτικές πληροφορίες αναφέρονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: ***https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm***

Η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α. Γεώργιος Πιστιώλης
Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α. Ιωάννης Αναστασάκης
Υποπτέραρχος (ΜΑ) ε.α. Δημήτριος Πετρίδης
Σμήναρχος (Ε) ε.α. Ιωάννης Μανομενίδης